



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titvlvs VIII. De concessione præbendæ, & Ecclesiæ non vacantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPVT VII.

Idem Episcopo (a) Trecenti, & Archid. Parisiensis.

CUM ad nostram. *Et infra*: Illud autem nolumus vos ignorare, quod postquam M. fuit Abbas effectus, (b) custodiam de jure non potuit obtinere, quia cum ratione Abbatiae ad ipsum pertineat donatio tam custodiam, quam aliarum dignitatum, ac etiam praebendarum in Ecclesia Parranen. custodiam ipsam recipere non potuit à seipso, cum inter dantem, & accipientem debeat esse distinctio personalis; sed nec ab alio, cum jus conferendi alius non haberet.

NOTÆ.

1. (a) *Trecenti*.] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 4.* licet pro *Parisienf*, legatur *Parasens*; sed ubique malè, cum legendum sit *Peronenf*, ut notavit Cujacius in præfenti. Peronenfis civitas est in Picardia, in cuius templo sepultum esse Carolum Simplicem Regem Francorum, refert Papirius Masson, in *descript. Gallia per summ. fol. 317.*
(b) *Custod.*] *De his custodius egi in c. 4. de offic. ordin.*

COMMENTARIUM.

2. EX hoc textu deducitur eum, ad quem spectat collatio beneficiorum, non posse seipsum instituere; quod etiam probatur *ex cap. 3. de excess. Pralat. cap. per nostras, de jure patron.* Illustrant ultra congestos hic à Barbosa, plures laudati à Basilio *lib. 8. de matrim. cap. 4. numer. 9.* Petrus Gregorius *lib. 1. partit. tit. 28. cap. 17.* Gibalinus *de clausura, disquisit. 1. cap. 5. §. 5. consuet. 6.* Roussellus *lib. 2. histor. Pontific. jurisd. cap. 2. num. 11.* Arenallo *lib. 1. antinom. 5.* Ratio tamen ab Innocentio adducta illis verbis, *cum inter dantem, & accipientem debeat esse distinctio personalis.* In aliis actibus humanis generaliter vera non est: nam in actibus jurisdictionis voluntariae, & similibus non repugnat eundem plurimum personam sustinere, ut in casu legis *si consul 3. ff. de adopt. ibi: Si Consul, vel Praeses filiusfamilias sit, posse eum apud semetipsum, vel emanci-*

pri, vel in adoptionem dari, constat. Et *l. unic. ff. de offic. Consul. c. quod sicut, §. super eo, de elect. c. à collatione, de appellat.* unde dispensare potest Prælati in legibus à se positis, & in votis ac juramentis propriis, sicut cum subditis, Sanchez *lib. 8. de matrim. disp. 3. & lib. 4. summa, c. 37. n. 2.* Suarez, *de legib. lib. 6. c. 12.* Salas *cod. tract. disp. 20. sect. 12.* Basilus *de matrim. d. n. 9.* licet quoad actus forenses, & jurisdictionis contentiosæ regulariter vera sit prædicta ratio, ut ait Ulpianus *in l. ille à quo 13. §. tempestivus, ff. ad Trebel. ibi: Ipse se cogere non poterit; ex ratione adducta à Paulo in l. si plures 9. ff. de pactis, ibi: Nam difficile est ut unus homo duorum vicem sustineat.* Ratio adducta ab Innocentio procedit in præfenti casu institutionis, quoad beneficia vel dignitates, ex speciali juris dispositione, videlicet ad evitandam ambitionem; quâ ratione nemo in alienationibus, ubi proprium commodum versatur, & per consequens fraus dari potest, sibi auctor fieri valet, *l. 1. ff. de auct. tut. ubi plura Gothofredus: Clement. 2. de rebus Eccles.* quam rationem ambitionis expressit Pontifex *in d. c. per nostras, ibi: Quia nullus ingerere se debet ecclesiasticæ prælationis officii.* Quare juxta hanc juris dispositionem dixit Innocentius in præfenti, inter dantem, & accipientem debere dari distinctionem personarum, in eo videlicet casu, de quo agebatur, cum in aliis actibus, ubi non datur hæc specialis ratio, non desideretur eadem distinctio personarum. An verò possit quis electioni de se factæ consentire, exposui *in cap. cum in jure, de electione.*

TITVLVS VIII.

De concessione præbendæ, & Ecclesiæ non vacantis.

CAPVT I.

(a) Gelasius Papa ad Romanos.

QUI in vivorum sacerdotum loco ponuntur, hoc ipso sunt ab ecclesiastica communione pellendi, quo se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi.

NOTÆ.

NOTÆ.

(a) *Elasius.*] Ita etiam habetur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* & in eadem collectione, *sub tit. de erat. & qual. c. 2.* tribuitur textus hic Pelagio, sed malè; verus enim ejus auctor est Gelasius I. in *epist. 6. ad Episcopos Dardaniae*, ut refert Anselmus *lib. 12. q. 69.* & ex eo Antonius Augustinus in *epit. lib. 4. tit. 24. cap. 6.* ubi ita textum hunc compilavit: *Episcopi ab Acacio constituti hoc ipso secundum canones fuerant ab Ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores vivos sacerdotibus adhiberi.* In quibus verbis nonnulla notanda sunt hucusque à repentibus in præsentibus omiſſa. Primo auctorem hujus textus esse Sanctum Gelasium I. natione Afrum, qui Ecclesiam rexit ex anno 492. usque ad annum 496. de quo plura retulit Carolus à Sancto Paulo in *Biblioth. Pontif. litera G. num. 1.* Secundò in præsentibus textu Gelasium improbaſſe ordinationes Episcoporum factas ab Acacio, qui à Sede Apostolica damnatus fuerat, ut refert Baronius anno 493. Unde non rectè repentes hic Gelasium generaliter acceperunt de quibuscunque sacerdotibus in locum vivorum constitutis, eorumque beneficia possidentibus; tantum enim Gelasius agit de Episcopis ab Acacio constitutis, qui non solum excommunicati erant, quia Acacio damnato communicaverant, verum & quia passi fuerant in locum vivorum constitui, contra sacros Ecclesie canones qui sub gravif-

simis pœnis prohibuerunt, ne vivente Episcopo alius in ejus locum constitueretur: in quibus illud notandum est, dum de Episcopis agitur, eos appellari sacerdotes, ut in præsentibus etiam fecit Gelasius; ita enim eautum legitur in Synodo 8. sub Hadriano *act. 5. ibi: Nemetere à mundana potestate ejiciatur legitimus Pontifex, & pro eo subrogetur aliter inique, & illegitè.* Concilium Meldense *can. 47. Nemo vivente Episcopo Ecclesiam illius, aut vos ad eam pertinentes invadere, aut dominari præsumat.* Innocentius *epist. ad Clerum CP. In locum viventium Episcoporum alii subrogantur, &c. Nunquam sanè Patres nostros talia ausos fuisse, sed potius vetuisse cognovimus, ne cui in locum viventis per consecrationem alium substituendi sit potestas.* Et *cap. andromis 3. q. 2. cap. nulli, in princip. cap. eos Sacerdotes, 43. 7. q. 1. refert Antonius Aug. dist. lib. 4. tit. 24.* Unde præsentibus textus, & proximè relati tantum de Episcopis exaudiendi sunt, non verò de aliis inferioribus Prælatibus in locum vivorum constitutis. Quare autem depositionis pœna imponitur subrogato in locum Episcopi viventis, non verò substituto in locum beneficiarii vivi, exponit Petrus Gregorius *lib. 4. part. tit. 7. cap. 3.* quia videlicet inter Prælatus & Ecclesiam contrahitur matrimonium spirituale; non verò inter beneficiarium, & parochiam. Unde adulterium spirituale videtur committi in subrogatione Episcopi in locum viventis, & ita graviore pœnâ illud puniendum erat, *cap. sicut vir 11. cap. sicut alterius 39. 7. q. 1.*

CAPVT II.

Ex Concilio (a) Lateranensi.

Nulla (b) Ecclesiastica (c) ministeria, seu etiam beneficia, vel (d) Ecclesie alicui tribuantur, seu permittantur, antequam (e) vacent, ne desiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & beneficium se crediderit successurum. Cum enim ipsis etiam Gentilium (f) legibus inveniatur inhibitum, turpe est, & divini preceptio habeat, quam ipsi etiam Gentiles homines condemnare [g] curaverunt. Cum verò præbendas Ecclesiasticas, seu quælibet officia in aliqua Ecclesia vacare contigerit, vel si etiam modò vacant, non (h) diu maneat in suspensione, sed infra sex (i) menses personis, quæ dignè ministrare valeant, conferantur. Si autem Episcopus, ubi ad (l) eum spectat, conferre distulerit, per Capitulum ordinetur. Quod si ad Capitulum pertinerit, & infra præscriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum hoc, & cum religiosorum virorum (k) consilio exequatur; aut si omnes fortè neglexerint, (l) Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponet. Et quæ honestatis decorem deformant, & canonum probantur sanctionibus obviare, penitus sunt evellenda, & falce Apostolici moderaminis rescandenda. Unde quia Ecclesie viventibus personis aliis conferri non debent, consult. t. r. respondemus, ut si quas concessionem Ecclesiarum tui Episcopatus viventibus personis factas esse constiterit, & super hoc ventum fuerit ad iudicium, eas auctoritate nostrâ in irritum revoces, & frivolas, & vanas esse decernas.

NOTÆ.

(a) *Lateran.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 2.* & reperitur textus hic in ipso Concilio Lateran. celebrato sub Alexandro III. *cap. 8.* de quo Concilio non-

nulla notavi in *cap. nulli 27. de rescriptis.*

(b) *Ministeria.*] Licet ministeria nonnunquam accipiantur pro rebus spiritualibus, seu profanis, *cap. 2. 12. q. 2.* Concilium Arvernense *can. 7. ibi: Ne ad nuptiarum ornatum ministeria divina præstentur, ne dum improborum contactu,*

R 4

pompaque

pompaeque secularis luxuria polluantur, ad officium sacri ministerii videantur indigna. Extat apud Gratianum in cap. ad nuptiarum 43. de consecr. dist. 1. quomodo & ministeriorum appellatio exaudienda de vasis, palliis, ornamentisque sacris in cap. non licet, 32. dist. Concilium Brachar. 3. can. 2. Tolet. 17. can. 5. in Ponticali Damasi in Sixto 1. & Urbano 1. ut etiam in iure civili ministeria pro rebus, servisque ponuntur in l. si servus 27. §. si fornicarius ff. ad leg. Aquil. l. obligatione 6. de pignor. l. quassum 12. §. idem Celsus 31. ff. de fundo instruita: apud Sextum Aurel. Victor in epist. de vita & moribus imp. ubi de Theodosio, qui lege prohibuit ministeria lasciva, paltriasque comestationibus adhiberi. Tamen in praesenti ministeria accipiuntur pro officiis, aut dignitatibus, quo in sen(u accipiuntur ministeria in l. 1. ff. ad leg. Jul. repetund. l. 2. ff. de offic. Proconsul. l. 6. §. illicita, ff. de offic. Praesidia, l. 2. ff. de servis fugitivis. l. 3. §. quia pecuniam, ff. de suspect. tut. cap. multi. 1. q. 1. cap. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. cap. Joannes, de cleric. conjug. cap. cum singula, §. prohibemus, de prabend. in 6. Clement. 1. de supplend.

2. (c) *Ecclesiastica.*] Unde officia secularia nondum vacantia, à Principe concedi, & promitti posse, docuerunt Alciatus in l. ult. num. 45. & ibi Decius num. 30. C. de pact. Barbosa in remis. ad ordin. Lusti. lib. 1. tit. 98. Fontan. decisi. 22. & 23. licet ex ratione in praesenti adducta protrahant praesentem prohibitionem plures, quos refert, & sequitur Solorzanus tom. 2. de iure Indiarum, lib. 2. cap. 6. num. 3. & lib. 3. polit. cap. 7.

3. (d) *Ecclesia.*] Id est, parochiae, seu beneficia parochialia, quomodo Ecclesia accipitur in Concilio Metensi can. 11. ibi: *Unusquisque presbyter unam solummodo habeat Ecclesiam.* Nannet. apud Burchardum lib. 2. Decreti, cap. 26. ibi: *Ut si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud seniore[m] saecularem, nullâ precatone, vel xenio h[ab]eant illam obtineat.* Et cap. Sanctonum, 70. dist.

4. (e) *Antequam vacent.*] Beneficia non vacantia dicuntur illa, quorum possessor certus extat, & vivit, vacantia verò, quae possessore carent, exemplo mulieris, quam vacantem consultus appellat, quae marito caret, l. qui certus, §. qui vacantem, ff. ad leg. Jul. de vi: veluti quando possessor decessit, vel ab hostibus captus est, cap. 1. ne Sede vacante, cap. susceptum, de rescript. in 6. cap. quamvis 38. de prabend. eo d. lib. 6. aut sua sponte beneficio cessit, cap. final. de renunc. aut vitio suo illud amisit, veluti per affectationem alterius beneficii incompatibilis, cap. referente 7. cap. praterea 14. cap. de multa 28. de prabend. aut si matrimonium contraxit, cap. 1. & 3. de cleric. conjug. aut si intra annum ad sacerdotium non est promotus qui parochiale obtinuit, cap. licet canon, cap. statutum 22. cap. cum ex eo 34. cum sequenti, de elect. lib. 6. quos & alios vacationis modos prosequuntur latè P. Gregorius de benef. lib. 2. tit. 23. & 24. Dartis de benef. sect. ult.

5. (f) *Legibus Gentilium.*] L. qui superstitis 49. l. neminem, 29. ff. de acquir. hared. l. 1. ff. pro hared. l. 2. §. interdum ff. de vulgar. l. licet 19. C. de pact. l. ex eo, C. de mutuit. l. stipulatio 61. ff. de verb.

oblig. ubi appetè cavetur, pactum de hereditate viventis non valere; quod & latè illustravi in cap. accepimus, de pactis.

(g) *Gentiles condemnare curarum.*] Quibus verbis inauitur, aliquando exemplo, & legibus Gentilium utendum esse, quando ius coadjuvantur potius, quam impugnantur facti canones, ut in cap. urgentis, de hared. cap. ex antiquis, 54. dist. cap. si saculi 12. q. 2. cap. nemo 32. q. 4. cap. ista 33. q. 2. cap. 2. de novi oper. nunc. & in praesenti casu nec inter ipsos Gentiles licuit in cuiusque vivi Pontificatum alium constituere: quare Julius Caesar reculavit Pontificatum Lepidi, eo vivente sibi à populo oblatum, Dio Cassius libro 49.

(h) *Non diu.*] Verbum diu, aliquando biennium significat, l. cum domini 56. ff. locati: decennium, in l. 16. §. 3. ff. qui & a quibus: quinquennium in l. 3. §. 2. ff. de re mil. modo quadraginta annos, l. 2. C. de praescript. 30. modò brevius tempus, l. 1. ff. de iure deliber. & ex sententia Ciceronis de senectute diuturnum significat longum quoddam tempus, non certum, aut diffinitum, sed pro rei conditione, cui jungitur, modò longius, modò brevius: notantur Donnellus lib. 1. comment. cap. 10. ubi Olvaldus littera F. Cujacius lib. 18. observ. cap. 28. Duarenus de legibus cap. 12. Faber in rational. ad legem de quibus, ff. delegib.

(i) *Sex menses.*] Julius Lavois variat. in eub. tit. de elect. cap. 18. existimat menses hos esse computandos secundum ordinem Calendarii, non autem per quatuor hebdomadas, nec per triginta dies, ut in anteb. jubemus, C. de iudic. nec ut in l. ubi lex, ff. de reg. jur. ubi dies unus & sexaginta faciunt duos menses: nec ex uno & triginta, ut in l. fiscal. §. 1. C. de tempor. appel. sed ita putat mensem computandum esse, ut si prima die Januarii decedat Praelatus, prima die Februarii finiatur primus mensis; & sic deinceps sex menses computantur. Nec obstat textus in cap. obvenitibus, 63. dist. cap. ne pro defectu de elect. ubi trium mensium tempus tantum ad eligendum conceditur: Ergo non sex, ut in praesenti docetur. Nam discrimen adhibendum est inter dignitates majores, in quibus vacatio diuturna Periculosior est, & inter inferiora beneficia; nam ad majores dignitates, de quibus in dicto cap. obvenitibus, cap. ne pro defectu, tres tantum menses ad eligendum competunt; ad minora verò, de quibus in praesenti, sex menses conceduntur. Nec huic distinctioni obstat textus in cap. cum nostris, hoc tit. ubi cum agatur de Praepositura, supponitur sex menses concedi ad ejus provisionem. Quia ut notavit Cironius in cap. 2. de elect. in 5. compl. Praepositura illa non habetur pro prima Ecclesiae dignitate; unde ad ejus electionem, ut in aliis inferioribus beneficiis, sex menses conceduntur. Sunt etiam alia breviores devolutiones in iure nostro, ut in cap. si pluribus, de elect. in 6. cap. final. de consuet. eod. lib. de quibus agit P. Gregorius in cap. 8. de consuet.

(j) *Ubi ad eum spectat.*] Sunt enim quaedam beneficia quorum collatio ad Episcopum solum pertinet, alia ad Capitulum tantum, alia denique, quae simul, & conjunctim spectant ad Episcopum, & Capitulum, ut tradunt Petrus Gregorius lib. 7. synagm. cap. 9. Garcia de benef. 5. p. cap. 3. num. 28. Zerola in praxi, verbo Beneficia.

beneficia. Unde in præfenti primò deciditur casus, in quo collatio tantum spectat ad Episcopum; & docetur illo non eligente, ad Capitulum devolutio collationem. Garcia de benef. p. 10. cap. 3. num. 33. Duarenus de sacra Eccles. lib. 5. cap. 5. Duobus tamen in casibus devolutio non fit ad Capitulum. Primus est quando collatio spectat ad Episcopum jure speciali, tunc enim devolutio fit ad superiorem: Abbas in præfenti, num. 8. Rebuffus in præf. tit. de devolut. num. 21. Germonius de indultis, §. volumus, num. 36. Secundus est, quando Episcopus immediatè patet Romano Pontifici, tunc enim devolutio ad ipsum tantum fit: Rebuffus supra num. 36. Garcia disto cap. 3. num. 3. Cùm vero ad Capitulum tantum collatio spectat, eo negligente, ad Episcopum collatio devolvitur. Et quamvis Episcopus tanquam Canonice simul cum Capitulo negligens fuerit, nihilominus nisi id multos fecerit, jure devolutionis uti poterit, cap. postulat, §. nisi forte, hoc titulo, l. 9. ut. 16. part. 1. Si vero collatio ad Episcopum, & Capitulum simul spectat, illis negligentibus ad Metropolitanum collatio devolvitur disto. cap. postulat.

(k) *Consilio.* Quod convenientiam Pontifex appellavit, in cap. obventibus, 63. dist. & eleganter; ut probat Juretus in not. ad epist. 220. Iovius; olim enim in electionibus Ecclesiasticis Episcoporum, vel inferiorum Prælatorum, immò & ipsius Romani Pontificis, collatio desiderabatur Religiosorum, cap. in nomine, 23. dist. d. cap. obventibus, d. cap. ne pro defectu, de elect. ut consilium præstarent, quod postea abrogatum fuit adeò, ut nec Abbas admitteretur, nisi ratione privilegii, cap. Cumana, de elect. aut consuetudinis, cap. cum dilectus, de consuet. docuit Barbosa de potest. Episcop. tit. 1. cap. 3. num. 13.

(l) *Metropolitano.* Et si ipse negligens fuerit, ad Primatem, vel Pontificem collatio devolvitur, cap. cum accessissent, de consuet. cap. cum nostris, cap. postulat, hoc tit. cap. finali, de supplend. neglig.

COMMENTARIUM.

Textus hic duas continet partes: in prima prohibetur, ne beneficia promittantur antequam vacent: in secunda agitur de jure conferendi beneficia vacantia propter negligentiam ejus, cui illud jure proximè competit: hanc expostui in cap. 3. & 4. de supplend. neglig. ex prima autem sequens deducitur assertio: Beneficia nondum vacantia concedi, aut promitti non debent. Probant eam textus in cap. audivimus 3. q. 2. cap. 79. dist. cap. deliberatione, §. prohibemus, de offic. leg. in 6. cap. 2. hoc tit. cap. illud, de jur. patron. cap. venerabili, §. finali, de præbend. cap. bona 36. de elect. cap. consultationibus, de donat. Julius I. epist. 2. Damasus epist. 1. ad Paulinum, Concilium Frisingense anno 1440. can. 8. Ne per receptionem Canonice præbende non vacantibus, aliena mortis votum turpiter ingeratur, statumus, ut de cetero nullus recipiatur in Canonice Ecclesia nostra Cathedralis, nisi vacaverit præbenda. Coloniense anno 1536. can. 5. Cùm olim conciliari institutione vetitum sit, ne ulla Ecclesiastica ministris beneficia promittantur prius quam vacent, &c. Innocentius III. lib. 1. epist. apud Sarletum;

fol. 84. ubi Abbati S. Dionysii scribit. Alia juris testimonia congerunt Antonius Augustinus in epist. lib. 4. ut. 14. & lib. 15. ut. 10. Crespetius in summa, verbo Beneficia. Illustrant ultra congestos in præfenti Barbosa, & Garaana, Corral. de sacerdot. p. 1. cap. 7. Quintanadvennas lib. 1. Eccles. cap. 8. Petrus Gregorius lib. 17. synag. cap. 12. & lib. 1. parit. ut. 28. cap. 3. Vigilius in methodo juris can. fol. 290. & 291. Landmeter. lib. 2. de veteri mon. cap. 33. Corvinus lib. 2. q. 4. h. m. ut. 23. Fragolo p. 2. de regim. disput. 20. §. 5. Barbosa lib. 3. juris Eccles. cap. 13. num. 119. Acuña in cap. nullus, 79. dist. Valensis lib. 1. de benef. ut. 22. Dartis de benef. sect. 5. cap. 1. Selozanus tom. 2. lib. 2. cap. 6. num. 1.

Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti consideratione. Si beneficia nondum vacantia conferri aut promitti non possent, sequeretur quod Episcopi non possent beneficia vivis eorum possessionibus unire alteri Ecclesie, Collegio, aut Capitulo; sed sic est, quod possunt similes uniones facere, cap. consultationibus, de donat. cap. cum venisset, & ibi Glossa verbo Retinebat, de restit. spoi. Clement. unic. de rebus Eccles. Igitur quia beneficia nondum vacantia conferri possunt. Augetur primò hæc difficultas ex eo, quia a qualis ratio militat in beneficium vivis conteratur, ac si beneficium promittatur eum facultas se obtulerit; siquidem qui gratiam hanc assequitur, tacite in votum captandæ mortis alienæ incidet: sed beneficium promitti potest eum facultas se obtulerit, cap. accedens, hoc tit. igitur quia beneficium nondum vacans promitti potest. Augetur secundò hæc difficultas, nam si beneficium nondum vacans promitti non possit, nec etiam tacite, eum eo casu etiam detur occasio captandæ mortis alienæ; sed tacite nondum beneficium vacans promittitur eum quis recipitur in Canonice absque præbenda; nam præcisè præbenda proximè vacatura illi debetur, cap. cum M. de consuet. cap. velatum, cap. dilectus, de præbend. cap. si postquam 13. eod. tit. in 6. & ceterò sicut Canonicus ita recipitur præbendam proximè vacaturam illi debent, unde tacite habebit votum captandæ mortis alienæ; & nihilominus talis receptio in Canonice sine præbenda sub spe futura vacationis licita est: ergo quia beneficium nondum vacans promitti potest. Fulcitur terriò hæc difficultas ex cap. proposuit 4. cap. constitutus 11. hoc titulo, cap. ex parte 12. de offic. deleg. cap. 2. de præbend. in 6. in quibus dilertè docetur, validè, & licitè posse beneficia vacatura promitti. Igitur non rectè in præfenti statuitur beneficia nondum vacantia promitti non posse.

Quâ difficultate ita fulcitâ, non obstante, vera est præfens Concilii Lateran. constitutio, cuius illa ratio in præfenti commendatur, quia ratio beneficii nondum vacantis collatio, seu promissio inducit votum captandæ mortis alienæ, cap. 2. cap. ne captandæ 3. hoc tit. in 6. quare & jure civili pacta futura successione, tanquam nefarie spei improbantur, l. ult. C. de pactis, l. de fideicommissi. C. de transact. l. 2. §. ult. ff. de his quib. ut indig. l. donari 29. §. ult. ff. de donat. Unde etiam tractatus deliberativus de futura electione non valet antequam beneficium vacet, cap. bona 36. de elect. cap. nullus, 79. dist. cui

II.
impugnatur tradita assertio.

LIB. 1.
TIT. 8.
CAP. 1.

cui rationi & aliæ adjungi possunt; nam sicut in matrimonio mulier plures viros habere nequit, ita nec Ecclesia plures Prælatos, *cap. sicut 11. 7. 9. 1. cap. cum non ignores 15. de præbend. & sicut non potest quis habere eam uxorem, quam vivente ejus marito superinduxit, cap. 1. cap. penult. de eo qui duxit in matrim. quam possuit*: ita nec Ecclesiam, quam vivente ejus Prælato obtinuit. Accedit, nam sicut obligatio realis non consistit in re aliena, *l. 2. l. aliena 20. ff. de pignor. act. l. 1. ff. de pignorib. l. 1. & per totum, C. si aliena res*: ita nec beneficium viventi dari, aut efficaciter promitti potest. Ex qua prohibitione prodierunt duæ regulæ Cancellariæ, quarum prior concepta fuit contra impetrantes beneficia viventium, & est in ordine 21. quæ cavetur, quod si quis impetraverit scriptum, ut sibi providetur de beneficio, tanquam per obitum alicujus tunc viventis vacante, etiamsi postea per obitum vacet, provisio virtute talis scripti nullius momenti sit, quam exponunt Mandosius *ibi*; Petrus Gregorius *de benefic. cap. 32. num. 2.* Altera regula est 30. in ordine, quæ vocatur de Verosimili notitia, etque cavetur, impetrationem beneficii per obitum vacantis irritam esse, nisi congruente tempore præcesserit, intra quod verosimilis notitia obitus pervenire ad Pontificem poterit. Rectè ergo in præsentibus prohibentur beneficia nondum vacantia conferri, aut promitti: quod & retrò variis Ecclesiæ legibus cautum fuerat, ut constat ex congestis ab Antonio Augustino in *epitom. lib. 4. tit. 24.* quibus etiam qui in locum viventis se illiciti passus erat, privatione communionis, depositione, & aliis penis coerceretur, *cap. in primis 2. q. 1. cap. andrewinus 3. q. 2. cap. non jurem 7. q. 1. cap. 1. hoc tit.* Adeoque verum est, beneficia nondum vacantia promitti non posse, ut nec juramento talis promissio firmari possit, ut docent plures, quos refert & sequitur Sanchez *lib. 7. summa, cap. 2. num. 33.* nec consuetudine etiam immemoriali contrarium introduci potest, ut docent Garcia *de benef. p. 10. cap. 1. num. 4.* Cabedo *de patronatu cap. 14.* Barbosa *in remis. ad ordinat. Lusit. lib. 1. tit. 98.* Solorzano *dict. tom. 2. lib. 2. cap. 6. num. 3.* Phebo *decis. 2. num. 2.* qui latè explicant praxim hujus Regni, juxta quam Magnus noster Monarcha concessit commendas nondum vacantes promittere, & assignare.

13.
Dissolvitur
dubitandi
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam licet ordinarii collatores non possint beneficia nondum vacantia promittere, possunt tamen unire loco Religioso, vel monasterio, *d. cap. cum venissent, cap. consultationibus*: tum ex eo, quia ratio captanda mortis aliena cessat eo casu; siquidem negligitur, quod communiter possidetur, *l. 2. C. quando, & quibus quarta pars*; & quod collegio datur, nemini datur, *cap. Episcopus, §. qui manumittitur 12. q. 2.* docuit Garcia *de benef. p. 10. cap. 1. num. 29.* tum etiam quia per unionem non fit viventi præjudicium, sicut per impetrationem: & licet qualisqualis occasio captanda mortis daretur propter majus bonum, quod ex tali unionem provenit, contemnenda est. Nec huic solutioni obstat textus in *cap. illud 8. de in epat. ubi* refertur, laicum contulisse Ecclesiam nondum vacantem loco Religioso; & tamen disertè docetur collationem

ideò fuisse irritam, quia Ecclesia nondum vacaverat. Nam respondetur cum Panormitano *ibi, num. 7.* Thom. Sanchez *lib. 7. in Decal. cap. 29.* in specie illius textus laicum voluisse conferre Ecclesiam illam nondum vacantem, ut ex tunc valeret in præjudicium Rectoris viventis; diversum tamen eveniret, si intenderet sine præjudicio Rectoris ita beneficium conferre, ut à die vacationis monasterium illo frueretur; tunc enim talis collatio cum Episcopi consensu facta valeret, ut constat ex *dicto cap. consultationibus, de donat. cap. si Episcopus 73. 12. q. 2. cap. penult. de Eccles. adif. hodie* tamen ex nova Concilii Tridenti dispositione *sess. 24. de reform. cap. 18.* non potest beneficium uniri monasterio, aut simili loco, nisi auctoritate Rom. Pontificis: explicant Moneta *de commut. cap. 21. num. 99.* Garcia *ibi.* Nec obstat primum augmentum ipsius difficultatis; nam licet non possint interiores Prælati expressè promittere beneficia nondum vacantia, tamen possunt Canonicos recipere in fratres, etsi illis per consequens debeat præbenda proximè vacatura. Ratio est, quia prohibitio præsentis textus tantum locum obtinet in promissionibus factis ab homine, non verò à lege. Planè promissio, quæ fit recepto in Canonicum, magis centeri debet facta ab homine, quam à lege; in qua specie explicandi sunt textus in *dicto cap. retatum, cap. cum super, hoc tit. cap. ex diligentia, de in epat. late probavi in dicto cap. retatum, ubi* expotui reitum in *cap. dilectus 19. cap. in a 20. cap. dilectus 25. de præbend.* Nec obstat augmentum deducum ex *dicto cap. accedens, hoc tit.* nam licet beneficium viventis promitti non possit, tamen generaliter & indistinctè beneficium ita promitti potest quamprimum occasio collationis se obtulerit, quia præcisè tunc non expectatur alicujus mors, cum aliis pluribus modis beneficium vacare contingat. Nec tandem obstant textus in *dicto cap. ex parte 12. cap. propositus, hoc tit.* in quibus proponitur nobilis exceptio præsentis regulæ; nam licet interioribus Prælati non liceat beneficia vacatura promittere, adeo ut nec Legato id liceat, *cap. dilectus 25. de præbend.* hoc tamen non procedit in Romano Pontifice, qui propter ejus supremam auctoritatem, & plenissimam in beneficiis distributionem potest beneficia nondum vacantia promittere; & in eis jus expectativè conferre, *cap. eam te 7. cap. constitutus 19. cap. mandatum 38. cap. literis 39. cum seq. de rescrip.* Quæ ratione etiam beneficium litigiosum, quod conferri non potest, *cap. 2. ut lit. pend. lib. 6.* utiliter Pontifex confert. *Clement. 1. in fine, eod. tit.* & cum beneficium sui naturæ conferri debeat in perpetuum, *cap. Sanctorum, 70. dist. cap. nunc de capel. monach. in 6. ad tempus* Pontifex rectè conferre potest, *cap. si gratiosè, de rescrip. in 6.* docent Durandus *lib. 6. de sacris Eccles. cap. 1.* Petrus Gregorius *lib. 1. de rescrip. cap. 6.* Cabedo *de patron. cap. 15. num. 6.* Azor *2. tom. instit. lib. 6. cap. 32.* Quæ cum æquius sit, Pontificem non imperio tantum, sed etiam exemplo cæteros Episcopos in officio continere, inde provenit ut plenissima potestas, quam in causis beneficiis Pontifex habere docetur in *d. cap. 2. de præbend. in 6.* non prohibito suæ voluntatis, sed secundum justitiam, & æquitatem exercenda sit, augmento legis *14. tit. 5. part. 2. junctis traditis à Vincl. in rubric. C. de rescrip. vendis. 1. p. cap. 2. à num. 29.* faciunt

textus

textus in l. venditor, §. 1. ff. commun. prædior. l. 2. §. ult. C. ex quibus causis serv. Illustrat Sanchez lib. 2. de matrim. dispnt. 13. num. 3. quare hodie sublatæ sunt hujusmodi litteræ expectativæ, Concilium Trident. sess. 24. de reform. cap. 19. ex ratione adductâ in præsentem, videlicet ne detur votum captandæ mortis alienæ.

Suprà traditæ assertioni primò opponi potest textus in cap. dilectus 21. de jure patron. ubi docetur reservationem præbendæ proximè vacaturæ factam à Legato à latere, utilem & ratam esse: igitur idem dicendum est in promissione beneficii non vacantis, cum reservatio, præsertim in commodum certæ personæ, promissionis vim obtineat. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, magnum discrimen verificari inter promissionem, & reservationem præbendæ vacaturæ; nam licet Legatus à latere promittere non possit beneficii vacaturam, dist. cap. dilectus, de præbend. tamen potest reservare collationem præbendæ vacaturæ regulariter, exceptis casibus, de quibus in cap. sequenti, cap. dilecti 4. de offic. Legat. lib. 6. docent Glossa Zabarel. & Hostiens. in dicto cap. clem. dilectus, plures relati à Garcia de benef. 5. p. cap. 3. à num. 35. cuius discriminis ratio ex eo provenit, quia cum per promissionem, & collationem beneficii vacaturi acquiratur jus privio, timeti quidem potest occasio, seu votum captandæ mortis alienæ, quod non ita contingit in reservatione, in qua cum nullum jus acquiratur ei, pro quo reservatio fit, inde cessante hoc periculo captandæ mortis, cessat præsens prohibitio: & licet in reservatione speciali,

quia tacite continetur promissio ei pro quo referatur, & ita timeri possit prædictum votum captandæ mortis; tamen cum per eam reservationem Legatus non maneat obstructus, ita ut alteri beneficium conferre non possit, cum mutare voluntatem valeat, ex l. 3. l. quæstum 8. ff. de servis export. l. 3. ff. qui sine manus. ideo in hujusmodi reservatione cessat præsens prohibitio, cap. si Apostolica, de præbend. in 6. Nec huic interpretationi obstat textus in cap. constitutus, hoc tit. cuius interpretationem in ejus commentario dabimus.

Secundò opponi potest textus in cap. tanta, de excess. Prælat. ubi cum beneficium viventis promissum esset, talis promissio per sententiam specialem irritatur: igitur quia à principio valet. Cui difficultati respondendum est, tantum de facto pronuntiatum fuisse in ejus textus specie, promissionem beneficii non vacantis non valuisse, non quia de jure necessaria esset talis pronuntiatio.

Tandem opponi potest textus in cap. ad aures, de rescriptis, in illis verbis: Pauperes clericos super in moribus beneficiis inquietent; ubi docetur, concessionem factam beneficii non vacantis non valere ea ratione, quia qui litteras impetravit, tacuit sed dignitatem habere: igitur si id exprimeret, valeret utique collatio beneficii viventis. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu collationem beneficii non vacantis sustineri non potuisse cessante obreptionis vitio, quia Romanus Pontifex, ut supra dixi, beneficia etiam nondum vacantia promittere potest.

CAPVT III.

Idem (a) Eboracensi.

Relatum est auribus nostris, quod cum quidam clerici in beneficiis ecclesiasticis Reg. vel CC. (b) marcharum redditus possidentes, & proponentes primas vacantes Ecclesias à monachis, vel Canonici, aut aliis jus patronatus habentibus, sibi fuisse promissas, ne in illis cum vacant, instituatur alii, vocem appellationis emittunt, ut interim arte aliqua valeant propositum suum adimplere. Quia igitur consulis, an à diocesano Episcopo hujusmodi appellationi sit deferendum, præsentibus litteris respondemus, quòd cum in Lateranensi Concilio promissiones factæ de Ecclesiis non vacantibus sint cassatæ prætextu appellationis eorum, qui jam dictis promissionibus nituntur, omitti non debet, quin Ecclesiæ cum vacaverint, personis idoneis ordinentur.

NOTÆ.

(a) Eboracensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. de appellat. cap. 39. & post Concilium Lateran. p. 47. ex quibus codicibus ita restituo litteram hujus textus. De Ecclesia Eborac. nonnulla notavi in cap. 4. de rescriptis.

(b) Marcharum.] Earum valorem jam explicavi in cap. 4. de pactis.

COMMENTARIUM.

1. Cum prioribus Ecclesiæ constitutionibus illud tantum cautum esset, ne quis in vivo

rum sacerdotum locum constitui posset, idque apposita poenâ privationis Ecclesiasticæ communionis, ut constat ex cap. 1. junctis ibi congestis, hoc vitulo; illud eveniebat, ut si in viventis locum quis minimè poneretur, licet ei ecclesiastica beneficia post mortem possessorum promitterentur, quasi in tempus habile, argumento legis in tempus, ff. de hered. instit. Sed quia similes promissiones occasiones præstabant captandæ mortis alienæ, ideo in Lateranensi Concilio relato in capite antecedenti statutum fuit, ne Ecclesiastica beneficia promittantur antequam vacent: quam Concilii constitutionem Alexander III. & ejus successores ad varios casus protraxerunt. Primò ad Patronos,

ita

ita ut presentare non possint aliquem ad beneficium antequam vacet, in presenti, & in cap. ex tenore 13, cap. final. hoc ite. Unde in presenti docetur, appellationi interposita ab his, quibus beneficia promissa erant antequam vacarent, ne alii instituerentur, non esse deferendum; quia licet appellationi recte interposita ab electione, seu collatione sit deferendum, cap. 1. de

his qui sunt à majori, cap. 2. de elect. lib. 6. tamen quia appellatio, de qua in presenti, interposita fuit contra statuta juris canonici, & ita per eam impediti non poterat executio earundem constitutionum, ideo tanquam frivola & injusta, juri que contraria rejicitur, juxta dicta in cap. 28. de appellat.

CAPVT IV.

Innoc. Prapósito N. Decan. & Capit. (a) Cameracensi.

Proposuit nobis dilectus filius Theobaldus presbyter, quod cum bonæ memoriæ C. Papa prædecessor noster, post preces, quas vobis pro receptione ipsius in fratrem, & assignatione præbendæ ad donationem vestram spectantis in Ecclesia vestra proximo vacaturæ; eidem faciendæ potrexerat, mandatum vobis Apost. destinasset, & bonæ memoriæ N. Decan. Rhemen. executorum concessisset eidem, Decanus ipse vos in executione mandati Apost. contumaces inveniens, & rebelles, ipsum de præbenda primo vacaturâ in Ecclesia vestra, quæ ad donationem Capituli pertinet, auctoritate Apost. investivit: vobis præcipiens, ut eum in Canonicum recipientes, & fratrem, ipsi stallum in choro, & locum in Capitulo conferretis, Ecclesiarum vobis introitu interdicto, si quod mandabat, differretis infra triduum adimplere. Vos autem nec mandatum ejus exequi voluistis, nec ab Ecclesiis cessastis ingressu; immo potius in elusionem mandati Apost. causâ diffugii ad eundem Decanum appellastis: & cum ipse Decanus morte præventus in negotio ipso ulterius non potuisset procedere; & præbenda, quæ ad donationem vestram spectabat in Ecclesia Cameracen. vacasset, eam alii assignastis, in eundem presbyterum excommunicationis sententiam promulgantes, quia litteras ejusdem Decani sibi in testimonium reservavit. Cum autem propter hoc idem presbyter ad ejusdem prædecessoris nostri presentiam accessisset, sicut ex litteris ejus nobis innouit, ipse quod ab eodem Decano factum fuerat, ratum volens haberi, collationem præbendæ factam à vobis penitus irritavit, & eundem presbyterum ab excommunicationis vinculo absoluit, de ipsa manu propria per (b) annulum investivit. Licet autem intentionis nostræ non sit investituræ de (c) vacaturis factas, contra Canonum instituta ratas habere, qui secundum plenitudinem potestatis de jure possumus supra jus (d) dispensare; attendentes tamen quod idem presbyter non de vacaturâ, sed de vacante per prædecessorem nostrum fuerat investitus, utpote quæ post cassationem concessionis à vobis factæ intelligebatur vacare, discretionis vestræ per Apostolicâ scripta mandamus, atque præcipimus, quatenus amore ab eadem præbendâ quolibet detentore, eam ipsi T. omni dilatione, excusatione, & app. postpositis conferatis, & permittatis ab ipso pacifice possideri, ei stallum in choro, & locum in Capitulo cum plenitudine honoris Canonici assignantes, alioquin noveritis nos venerabili fratri nostro N. Catalaunien. Episcopo dedisse firmiter in mandatis, ut ipse id auctoritate Apost. exequatur, contraditores eccl. censurâ, cessante appellatione percensens, si vos super executione mandati nostri desides fueritis, vel remissi. Nos enim nolumus pati repulsam; qui promptifimus omnem inobedientiam secundum Apost. verbum ulcisci: nullis litteris, & c. harum tenore tacito, & c. Dar, Romæ apud S. Petrum.

NOTÆ.

1. (a) *Cameracensi.* Ita etiam legitur in cap. 1. hoc ite. in 3. collect. & in epistolis ipsius Innocentii III. editis, & emendatis à Cardinale Guillel. Sireto, fol. 62. ex quibus ita restituo integram hujus textus, cui conjungendæ sunt aliæ duæ epistolæ ipsius Innocentii III. in quibus exitus hujus controversiæ refertur, quæ reperiuntur apud ipsum Cardinalem Siretum fol. 901. in hæc verba: [Ne fiant controversiæ litigantium immortales, si sopite judicio quæ-

siones in antiquæ contentioni scrupulum re-
ducantur: sententias per fratres nostros ex de-
legatione nostra canonicè promulgatas, Apo-
stolicæ confirmationis præsidio confidevimus
roborare, ne si pateret partibus à lata sententiâ
resiliendi facultas, non litigantes litigia, sed li-
tigia potius fugerent litigantes, dum non nisi
eis expirantibus expirarent. Sanè cum inter te
& dilectum filium I. Presbyt. de Landreceis su-
per præbendâ Cameracensis Ecclesiæ; de quâ
te felicis recordationis Celestini Papa præde-
cessor noster, post preces, & mandatum dilectis
filiis

filii Capituli Cameracensis porrectas, & executorum tibi ab ipso concessum, cassata collatione ipsius præbendæ dicto presb. facta per Capitulum Camerac. sicut ex literis ejus accepimus, curaverat investire, & super qua idem presbyter eam sibi asserens canonicè fuisse collatam, ad venerabilem fratrem nostrum Episcopum, & dilectos filios Decanum, & Cantorem Atrabaten. commissionis litteras impetrat, qui eum postquam iter aggressus fueras ad Sedem Apostolicam veniendi, causâ rei servanda in possessionem miserunt, quæstio verteretur, nos tibi, & dilecto filio G. procuratori presbyteri memorati, constitutis in præsentia nostra, dilectum filium Hugonem tituli Sancti Martini Presbyterum Cardin. concessimus auditorem. Coram quo cum super causa ipsa fuisset diutius disceptatum, ipse tenore litterarum inspecto, quos prædecessor ipse noster pro te Cameracensi Capitulo, & bonæ memoriæ Decano Rheiman. transmisserat; & earum etiam, quas nos circa nostræ promotionis initia, venerabili fratri nostro Catalaunien. Episcopo miseramus: intellecto etiam ex literis ejusdem Episcopi, qualiter de mandato nostro in tantum processerat, quod à Capitulo fuerat receptum in fratrem, & in corporalem ipsius præbendæ possessionem inductus; inspectis insuper litteris, quas dictus presb. ad memoratos Episcopum, & Decanum, & Cantorem Atrabaten, à Sede Apostolica impetrat, & totius causæ meritis, rationibus, & allegationibus intellectis, auctoritate nostrâ, de consilio venerabilis fratris nostri N. Albanen. Episcopi, & dilectorum filiorum G. tituli sanctæ Mariæ trans Tyberim, & S. tit. sanctæ Prædixedis Presb. Cardinalium formavit sententiam, & nobis prius retulit, quam profertur, ac postmodum formatam, & expositam nobis sententiam de mandato nostro promulgans, super eadem præbendâ silentium imposuit presbytero memorato, & procuratori ejusdem: & eam tibi per sententiam diffinitivam adjudicare curavit. Nos igitur sententiam ipsam, sicut per eundem Cardin. de mandato nostro lata est, auct. Apost. confirmamus, & presentis scripti paginâ communitimus. Nulli ergo, &c. Datum Lateran. viii Kal. Maji.) Et eodem folio ibi: (Cum inter dilectos filios Theobaldum Canonicum vestrum, & I. presb. de Landreceis, &c. (ferè in eundem modum ut supra, usque ad verbum curavit.) Quam nos postmodum, sicut per eundem Card. de mandato nostro lata fuerat, auctoritate) curavimus Apostolica confirmare. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus sententiam ipsam studeatis inviolabiliter observare. Alioquin noveritis nos venerab. fratri nostro Catalaunien. Episcopo districtè injunxisse, ut eam faciat per censuram Ecclesiasticam appellatione remota inviolabiliter observari: contradicentes, tam vos, quam alios, eadem distictione compescens. Nullis litteris obstantibus, late sententiæ, & confirmationis nostræ tenore tacito, &c. Datum, ut supra.)

(b) *Annulum investituræ.* Quæ est propria forma institutionis in dignitatibus & beneficiis

Ecclesiasticis; nam sicut in secularibus per certa symbola fit institutio, veluti per sceptrum, gladium, vexillum, & similia, ut probat Alferra *de feudis cap. 7.* ita etiam in Ecclesiasticis investitura datur per anulum, baculum, librum, sigillum, vel funem campanæ. D. Bernardus *sermone de Cena Domini, & de Baptista*, ibi: *Sicut enim in exterioribus diversa sunt signa, & varia sunt investitura, secundum ea de quibus investimur, verbi gratiâ, investituræ Canonici per librum, Abbas per Baculum, Episcopi per Baculum & Annulum simul.* Ivo Carnot. *epist. 60. & 182.* ibi: *Nuper in Capitulo nostro quadam officia secundum Ecclesiæ consuetudinem dispensarem, & porrecto libro investituram subdecana Fulconi clerico strenuo, & in agendis causis Ecclesiasticis valde necessario facere vellem.* Et *epist. 286.* Et per librum ipsam Ecclesiam fratri Guillelmo Beccensi Abbati dedimus. Investituræ per sigillum mentio fit in *cap. ut nostrum, de appellas.* De investitura per funem campanæ agit Innocentius *lib. 2. epist. 335.* ibi: *Exinde ad Ecclesiam pariter accedentibus, Episcopus in sede Abbatis illam constituens, per funem campanæ, sicut moris est, investituræ. Illustrant Botquetus ad Innoc. lib. 2. registr. 14. epist. 87.* Alferra *dicto cap. 7.* Illud summè notandum est, investituram non transferre possessionem, sed tribuere jus apprehendendi eam: unde Joannes VIII. in *cap. visis 16. q. 2.* ait, majus fuisse possessionem dare, quam investituram concedere: & Guillelmus Tyrius *lib. 13. de bello sacro, cap. ult. ait: Sed statim predictarum urbium cum omnibus pertinentiis earum, D. Imperator investituram ei concessit, spontens firmissimè, quod estate proximè futura eas auctore Domino comprehensas corporaliter tradat.*

(c) *De vacaturis.* Quas gratias expectativas Pontificem facere posse, jam supra probavi in *cap. 2.*

(d) *Supra jus dispensare.* Positivum videlicet, nam in jure divino verè, & strictè nemo dispensare potest. D. Thomas *2. 2. q. 88. art. 10. ad 3. & 1. 2. q. 97. artic. 4. ad 3. & quodlibet. 4. art. 13.* quem sequenter communiter Theologi ita accipientes textus in *cap. sunt quidam, cap. contra statuta, cap. omne quod 25. q. 1. cap. final. 14. dist.* Cum enim Pontifex sit supra omne jus positivum, in eo rectè dispensare valebit, ut probant latè Basilii *de matrim. lib. 8. cap. 3.* Diana *tom. 8. tract. 1. resol. 3.* Morla in *empor. 1. p. ut. de legibus, q. 3.* quod præcipuè in legibus Ecclesiasticis circa beneficia editis procedit, in quibus juxta Canonistarum sententiam Pontifex plene Dominus est, *cap. 2. de præbend. in 6. cap. inter, de fide instrum. Clement. 1. ut lite pendente;* licet Theologi illum tantum administratorem esse doceant, ut refert Diana *p. 11. tract. 3. resol. 14.* non tamen licet dominus sit, & possit veros possessores beneficiis privare, eaque illis viventibus aliis conferre, hoc unquam facit, quia sanctus est, *cap. 1. 70. dist. & omnes in jure, justitiaque confovet, cap. licet, de arate & qualis, suum cuique servari desiderans, cap. fuit semper 9. q. 3.* & eo sensu in præsentis textu collationem præbendæ vacaturæ improbat Innocentius III.

CAPVT V.

Idem (a) *P. [sanctæ Mariæ in Via-Lata, Diac. Card. Apostolicæ Sedis Legato.*

Quia diversitatem corporum diversitas sæpe sequitur animorum, ne plenitudo Ecclesiasticæ jurisdictionis in plures dispensata vilesceret, sed in uno potius collata vigeret, Apostolicæ Sedis Dominus in B. Petro universarum Ecclesiarum, & cunctorum Christi fidelium magisterium contulit, & primatum; quæ recenta sibi plenitudine potestatis, ad implendum laudabilius officium pastorale, quod omnibus eam constituit debitricem, multos in partem sollicitudinis evocavit, sic suum dispensans onus, & honorem in alios, ut nihil suo juri subtraheret, nec jurisdictionem suam in aliquo minoraret. Cùm autem ex susceptæ auctoritatis officio singulis tanquam singulorum mater iusta petentibus, justitiam nec possit, nec debeat denegare, cùm justitia, & iudicium sit (b) præparatio sedis ejus: nos qui ad eius regimen sumus [licet insufficientes] assumpti, Fratribus, & Coepiscopis nostris ad nos clamantibus non possumus in justitia non adesse, aut quod justè postulerint, non audire: ne si forsitan circa exhibendam eis justitiam fuerimus inventi remissi, ipsi quoque negligentes inveniuntur in reddendis juribus subditorum, & commissam sibi nostræ sollicitudinis partem minus laudabiliter exequantur, si [quod absit] nos viderint, vel declinare à jure, vel non audire justitiam postulantes. Hac autem ratione diligenter inducti, venientem ad Apostolicam Sedem vener. fratrem nostr. G. [c] Eboracen. Archiepsc. benignè recepimus, & multiplices ejus curavimus querelas audire. Conquerebatur autem inter cætera, quòd cùm ad eum in Eboracen. Ecclesia, & in aliis Ecclesiis suis collatio pertineat præbendarum, tempore suspensionis ipsius, & postmodum etiam quidam se præter ejus auctoritatem in ipsas intruserant; & in hoc & aliis, juris ei non modicum denegant. Quidam etiam in quasdam Abbatis diocesis Eboracen. post interpositam ad nos appellationem irreperant, qui ab eo nec confirmationis munus, nec benedictionis [d] gratiam postularunt. Volentes igitur eidem Archiepiscopo per tuæ sollicitudinis industriam providere, de fratrum nostrorum consilio discretioni tuæ per Apostolica scripta distinctè præcipiendo mandamus, quatenus eos, qui præbendas, vel dignitates Eboracen. Ecclesiæ, vel aliarum Ecclesiarum ad donationem ejus spectantes, præter auctoritatem acceperunt ipsius, ad eas resignandas moneas diligentius, & inducas, cùm eas non possint salva conscientia detinere. Quod si monitis tuis acquiescere fortè noluerint, eos ad id per excommunicationis sententiam, & subtractionem aliorum beneficiorum suorum, non obstante confirmatione à Sede Apostolica obtentâ sub forma [e] communi; quæ confirmat beneficia, & præbendas, sicut justè, ac pacificè possidentur, appellatione remota compellas: nisi forsitan aliqui præbendas ipsas vel speciali mandato Apostolicæ Sedis, vel auctoritate [f] Lateran. Concilii ab Eboracen. Capitulo sint adepti: sic tamen, ut [g] tempus suspensionis in sex mensibus nullatenus computetur, cùm illa Lateran. Concilii constitutio contra negligentes tantum, & defides fuerit promulgata, & tunc si voluerit, non tamen voluerit Archiep. ipse in conferendis præbendis uti propria potestate, à qua et si fuerit suâ culpa suspensus, non tamen ad ipsum Capitulum ex illa culpa præbendarum erat donatio devoluta, sed ad illum tempore suspensionis ipsius præbendarum donatio pertinebat: qui (h) præter ejus negligentiam, & defidiam poterat præbendas donare. Tempus etiam quo ad Apostolicam Sedem accessit, apud illam permansit, vel recessit ab ipsa, infra sex menses nullatenus computetur. Semestre quoque tempus non à tempore vacationis præbendarum, sed (i) notitiæ potius ipsius Archiepiscopi, & commonitionis ad personam ejus à Capitulo factæ, cùm in privilegio quod à prædecessore nostro idem Capitulum dicitur impetrasse, fiat mentio de commonitione canonica præmittenda, volumus computari. Illud autem omnino frivolum reputamus, si qui fortè se dicant ex donatione Regia quâdam ex illis obtinuisse præbendis, quasi regalis sublimitas tempore suspensionis Archiepiscopi præbendas ipsas suâ potuerit auctoritate conferre. Abbates autem prædictos si post appellationem ad nos legitime interpositam confirmationis, & benedictionis

ditionis beneficium susceperunt; canonicè punias, ne illorum exempla contra Præbendarios suos supercilium elationis assumant: Datum ut supra.

NOTÆ.

(a) *P. sanctæ Mariæ.*] Petro videlicet Capuensis, tituli sanctæ Mariæ in Via-Lata Diacono Cardinali, qui Legatus missus fuit ab Innocentio III. anno 2. sui Pontificatus; Christi videlicet 1199. pro pace statuenda inter Philippum Regem Galliæ, & Joannem Regem Angliæ, & pro subsidio Terræ sanctæ, ut refert Spondanus in continuat. Baronii; eodem anno, num. 1. textum autem hunc ita restitui ex tertia collectione, sub hoc tit. cap. 3. & epistolis Innocentii correctis à Guillelmo Sirleto, fol. 307. ubi habetur præiens epistola.

(b) *Preparatio Sedis eius.*] Consonant Petrus Cluniacensis lib. 6. epist. 28. ad Eugenium Papam, ibi: *Nostu enim quod sedes vestra est illius, cui dicitur Iustitia & Judicium preparatio sedis eius: Et cui rursus dicitur, Iustitia plena est dextera tua D. Bernardus de consider. lib. 4. cap. ultimo, illic: Considera formam iustitiæ*

(c) *G.*] Gaufridum videlicet, quem exulare fecerat Richardus Angliæ Rex, ut constat ex duabus epistolis præcedentibus eidem Regi ab Innocentio III. missis, editis à Guillelmo Sirleto, fol. 306. & 307. De hoc Præsule accipiendum est quod refert Gothofredus monachus sancti Pantaleonis, scriptor hujus temporis; quod cum in quodam Lemovicensi castro Rex ictus spiculo è balista misso decederet, eo ipso momento Episcopum, qui ab eo injustè sede suâ pulsus Romam venerat, cum adtaret altari, vidisse ipsimum telum, quo Richardus ictus fuerat secus altare lapsura; habens chartam innexam, in qua scriptum erat: *Telum Limogia occidit Leonem Angliæ.* Refert Spondanus dicto anno 1199. num. 2.

(d) *Benedictiones.*] Juxta adducta in cap. 1. de supplend. neglig. cap. 3. de elect.

(e) *Sub forma communi.*] Eâ videlicet adjectâ clausulâ, *Beneficia uti jure, & sine controversia possideantur, confirmamus;* quæ non præstat jus speciale, juxta adducta in cap. 1. de confirm. util.

(f) *Lateran.*] Jure devoluto videlicet: probavi in cap. 2. hoc tit.

(g) *Tempus suspensionis.*) Vel eo maximè, quod præscriptio illa, ut præscriptiones ferè omnes, comparatæ sunt penæ causâ, l. ult. C. de annal. excepti. vel multandæ negligentia causâ adversus delictos, & juris sui contemptores, non adversus eos, per quos non stat quominus jure suo utantur, & multò magis adversus eos, qui intendunt jus suum conservare, l. contra, C. de offic. testam. Unde tempus in Concilio Lateran. assignatum electoribus, non currit contra legitime impeditum

(h) *Præter.*] Id est, circa, ut in cap. cum societas 27. q. 2. notavit Jacob. Cujacius in præsent.

(i) *Sed notitia.*) Ut probavi in cap. licet, de supplend. neglig.

COMMENTARIUM.

EX hac Innocentii epistola sequens communiter deducitur assertio: *Semestre concessum D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.*

ad conferendum beneficium, non currit legitime im-
peditus. Probant eam textus in cap. final. de elect. cap. 2. hoc tit. in 5. compil. cujus verba retuli in dicto cap. final. Clement. unic. de supplend. neglig. consonat lex 8. tit. 16. part. 1. Illustrant ultra congestos in præsentia Garanna & Barbosa, idem Barbosa alleg. 126. de potest. Episcopi, num. 49. Petrus Gregorius lib. 17. synag. cap. 9. fol. LAVOR. de elect. cap. 18. Tamburini. Hieron. Garcia, & alii supra laudati in cap. licet, de supplend. neglig.

Sed hæc assertio valde difficilis redditur sequenti consideratione; nam si Archiepiscopo Eborac. in præsentia casu non curreret semestre præscriptio, ut probavi in cap. ex transmissa, de præscript. sed impedito agere plerumque currit præscriptio, ut in l. etiam ei 45. ff. de minor. l. item hi, ff. ex quibus caus. major. & in specie idem docetur in cap. final. de elect. Igitur Gaufrido in præsentia currere debebat semestre. Augeret hæc dubitandi ratio ex eo, quia ei, cujus culpa impedimentum ortum est; imputari debet; quod impeditus repetitur, l. si fidejussor 7. §. si necessaria, ff. qui sat. d. cog. l. si mulier 21. ff. de eo quod meus, cap. studeat, cap. sape 50. dist. sed in præsentia specie Gaufridus propria culpa in impedimentum inciderat, ut ex hoc textu constat. Igitur semestre contra illum currere debebat. Accedit, nam suspensus ab officio tantum; rectè estigere valet, cap. cum bona, de arate & qual. cap. si celebrat, de cleric. ex. com. Jul. LAVOR. in de elect. cap. 15. num. 70. Igitur cum Gaufridus in præsentia tantum esset suspensus, præbendas conferre poterat, & per consequens adversus illum tempus Lateran. Concilii currere debebat.

Quâ dubitandi ratione minimè obstante, vera est præsentia assertio, pro cujus expositione cavenda, sciendum est; semestre à jure statutum ad eligendum, seu conferendum, in cap. 2. hoc tit. præscriptum fuisse, quia diutina Ecclesiarum vacatio damnosa est, ut probavi in cap. ne pro 41. de elect. eoque tempore elapso jus eligendi, seu conferendi beneficium devolvitur ad superiorem, ut probavi latè in cap. licet, de suppl. neglig. Nec mirum si eligentium negligentia ita puniatur, cum in utroque jure negligentes variis penis afficiantur, ut videre est in usufructu quæ introducta est ob vitandam hominum legnitiam, cap. vigilanti, de præscript. in eo qui per annum neglexit executionem testamenti; nam eo elapso executio ad Episcopum devolvitur, cap. 3. cap. si heredes de testam. in herede negligente legata solvere, nam petitio hæreditatis illius coheredi acquiritur, authent. hoc amplius, C. de fideicom. in matre non petente tutorem filiis suis, quæ eorum successionem privatur, l. 2. §. si mater, ff. ad Tertul. & in Episcopo negligente fidei prædicationem, qui plebem amittit, cap. 1. de præscript. in eo qui agrum deserit, qui jure suo privatur, l. qui agras, l. locorum, C. de omni agro, lib. 11. Similiter ergo in præsentia, qui negligens est in collatione beneficii, privatur jure eligendi, & illud ad superiorem devolvitur, juxta tradita in cap. licet, de suppl. neglig. quibus suppositis per-
venia-

veniamus ad specialem rationem præsentis decisionis.

8.
Traditur
ratio ab-
dendi.

Præsentis ergo decisio aperta nititur ratione, nam impeditus, negligens dici non potest, cum facultas agendi præcedere debeat, *l. multum, vers. final. C. si quis alteri*, & qui experiundi facultatem non habet, negligens dici non potest, *l. annus, ff. de calumniat. l. in omnibus ff. de noxal. l. si servus, C. eodem, cap. Biduum 2. q. 6.* unde vulgò docetur impeditis agere præscriptionem non currere, ut probavi in *cap. cum nobis, cap. ex transmissa, de præscript.* & omne tempus adversus impeditum non currit, immò sistit, seu dormit, ut contingit in filio durante patris potestate, *l. 1. §. final. C. de annali except.* & in muliere constante matrimonio, *l. si fundum, 16. ff. de fundo dotal. & in pupillo, l. bonæ fidei 48. ff. de acq. rer. dom. in minore 25. auctor. l. final. C. in quibus causis in integrum restit.* in Ecclesia, defuncto ejus Prælato, *cap. de quarta, cap. ex transmissa, de præscript.* unde cum in præsentis specie G. Archiepiscopus impediens esset, quia in exilium missus erat à Richardo Angliæ Rege, negligens dici non poterat, & per consequens contra ipsum nec currere tempus à Lateran. Concilio ad conferenda beneficia præscriptum.

9.
Dissolvitur
dubitandi
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, ex *d. l. etiam, 45. ff. de minorib.* cui satisfacit Glossa ibi, dum asserit in eo textu usucapionem fuisse exceptam contra prædecessorem pupilli, & ita compleri posse adversus ipsum, licet contra illum inchoari non possit, *l. bonæ fidei, 48. ff. de acq. rer. do-*

minio. Nec obstant textus in *d. l. item hi, cap. final. de elect.* nam omisâ questione illâ, an præscriptio cesset non solum contra impeditum impedi-mento juris, sed etiam contra impeditum impedi-mento facti, quam disputat Pinellus in *authen-tica nisi tricennali, à num. 42. C. de bonis maternis.* Respondetur, jura illa procedere quando impe-diti potuerunt remove impedimentum, & fue-runt negligens in eo removendo; nam impe-dimentum ut faciat sistere cursura temporis, ta-le debet esse, ut remove minimè possit. *l. sed est, §. 2. ff. ex quibus caus. maj. At verò Archiepiscopus in præsentis non potuit tollere impedi-men-tum redeundo ad propriam Ecclesiam, cum exul esset à propria sede jussu Richardi Regis. Nec obstat augmentum primum, nam impedimentum Archiepiscopi in præsentis specie non fuit ortum immediatè ex ejus tacto, sed potiùs ex injusto præcepto Regis, qui eum à propria sede exulare fecerat. Nec obstat ultimum augmentum, cui communiter DD. satisfaciunt, apud Jul. Lavorum *d. cap. 15. num. 64.* discrimen constituendo inter suspensum ab homine, & suspensum à jure, ita ut suspensus ab homine eligere possit, secus verò suspensus à jure. Quam distinctione omisâ, quam examinavi in *cap. cum inter R. de elect.* dicendum est nullam suspensionem ab homine, vel à jure impositam in præsentis casu Archiepiscopum contraxisse, sed illum suspensum dici, quia cum exul esset à propria Sede Regis jussu, officium suum non exercebat, ideoque lato modo suspensus ab officio reperiebatur.*

CAPVT VI.

Idem (a) Basileensi, & (b) Bellicensi Episcopi, & Abbati
S. Maria.

CUM nostris olim fuit auribus intimatum, quod Præpositura Ecclesiæ (c) Lausan-
nensis, tempore tantum vacasset, ut secundum statuta Lateranensis Concilii ad
nos esset ejus donatio devoluta: nos volentes ven. fr. n. Episcopo, & dil. fil. Canonice
Laudanen. specialem gratiam exhibere, atque de nostro eis meritum comparare,
ipsis per scripta mandavimus, ut Præposituram ipsam dil. fil. B. Subd. nostro Thesaurar-
ario Lausan. conferre sine qualibet difficultate curarent, & cum in Præpositum as-
sumptus esset ab eis. Thesaurariam ipsius Ecclesiæ, cujus ad eisdem Episcopum, &
Canonicos assignatio proponebatur de jure spectare, personæ idoneæ assignarent. Ne
autem beneficium Apostolicæ provisionis remaneret aliquatenus imperfectum, dil.
fil. Altæ Ripæ, & fontis Andriæ Abbatibus, & Priori Vallis Transversæ dedimus in
mandatis, ut si præfati Episcopus, & Canonici mandatum nostrum negligenter ad-
implere, ipsi submoto cujus. contradicere, & ap. ob. si niterentur veritate præmissâ il-
lud exequi non tardarent, eos appel. rem. per dist. ec. cohibentes, qui se mandato no-
stro temerè ducerent opponendos. Verum præfati Episcopus, & Canonici litteris no-
stris receptis prædictam Præposituram non vacare dixerunt, quia licet ille, qui Præ-
positus fuerat in Episcopum fuisset assumptus, ad ipsam tamen Præposituram post
consecrationem denuò fuerat ab ipsis (d) electus, & eam, sicut antea, possidebat: quod
jam dicti Abbates, & Prior dixerunt contrarium esse (e) juri, nisi hoc eis specialiter ab
Apostolica Sede fuisset indultum: qui ipsam Præposituram de jure vacantem auctori-
tate Apostolicâ, quâ videbantur esse fulti, præfato Subdiacono nostro assignarunt cor-
poraliter possidendam, ipsis Canonicis, nisi infra octo dies eidem, sicut suo Præposito,
humiliter obedirent, Ecclesiæ interdicens ingressum. *Et infra:* In cujus præsentia
eum prædicta, & alia fuissent per nuncium dicti Subdiaconi nostri relata, nuntius partis
adversæ proposuit, quod postquam Dominus suus Sessuen. Episcopus, qui Præpositus
fuerat Lausanen. fuit in Episcopum consecratus, Lausan. Capitulum ei Præposituram
illam iteratò contulit, & concessit habendam: in hoc utilitatem Ecclesiæ suæ, neces-
sariam,

statem, nec non & antiquum consuetudinem attendentes, Episcopus Lausan. videns quam plurimum utile & necessariam Ecclesiæ suæ, quod à Canonicis suis super hoc factum fuerat, approbavit, cui tanquam Præposito à Canonicis, & etiam ab ipso Thefaurario est honor impetratus. Memoratus verò Thefaurarius postmodum ad Ecclesiam Romanam accedens, & suppressens omnia, quæ fuerant tam ab Episcopo, quam à Canonicis dictis acta, nobis Præposituram illam vacare suggestit. Quare super assignanda sibi Præpositura litteras impetravit à nobis, quas multis ex causis proponebat esse per veri suppressionem, & falsi (f) suggestionem obtentas, pro parte domini sui Sedun. utilitatem, consuetudinem, & necessitatem allegans, quæ Thefaurarius suppresserat memoratus. *Et infra:* E contra l. partis adversæ nuntius proponebat, & rationibus multis Præposituram illam vacare monstrabat, & vacantem Thefaurario Lausan. auctoritate superioris, ad quem fuerat secundum statuta Later. Concilii donatio devoluta, concessam: ratione etiam insuper monstrare multipliciter conabatur, quod dictus Sedun. Episcopus ad Præposituram Lausan. à qua fuerat ad regimen Episcopatus assumptus, post consecrationem suam eligi minimè potuisset, cum ei super hoc sacrorum canonum instituta repugnent. Dicebat etenim Præposituram illam alia ratione vacare, eo quod illi, quorum erat donatio, assumpto eo in Episcopum, concedere præsumperunt, cum secundum statuta Concilii prædicti, qui receperit, debeat quod contra sacros canones accepit, amittere; & qui dedit, largiendi potestate privari debeat. Ostendebat etiam assertionibus multis, quod pro ipso Sedun. Episcopo utilitas, consuetudo, & necessitas, quas nuntius ejus in causæ suæ subsidium allegarat, minimè faciebant, cum hæc potiùs mendicata suffragia, quam suæ causæ vera subsidia viderentur. Unde nuntius ipse petebat, ut quod à supradictis iudicibus factum fuerat, dignaremur auctoritate Apostolicâ confirmare, & ab ipsa Præpositura Sedun. Episcopum amovere. Cum igitur hæc, & multa alia ab utraque parte in ejusdem Cardinalis essent præsentia recitata, idem Cardinalis allegationibus auditis utrimque, & munimentis eorum diligenter inspectis, & eis nobis intimatis fideliter, postmodum per sententiam de mandato nostro decrevit, ut quod à memoratis iudicibus factum fuerat obtentu litterarum nostrarum, eo videlicet, quod per falsi suggestionem, & veri suppressionem fuerant impetratæ, cum Præpositura illa non vacaret de facto, quia talis possessio plus (g) habet facti, quam juris, haberetur irritum, & inane. Nos verò sententiam Cardinalis ejusdem ratam habentes, per A. f. v. m. quat. nisi prædictus Sedun. Episcopus sufficienter ostenderit, quod ex indulgentia Sedis Apostolicæ speciali, vel ex alia justa causa, & necessaria ei post consecrationem suam Præpositura concessa fuerit memorata, ipsum ad resignationem ipsius, si sponte noluerit, per cens. eccl. ap. rem. compellatis, & deinde Lausan. Capitulum ad conferendam eam Thefaurario supradicto, ex parte nostra monere diligentius, & inducere procuretis.

NOTÆ.

- (a) *Asiensis.*] Ita legitur in tertia collectio-
ne, *sub hoc tit. cap. 3.* Basilea civitas est Gal-
liæ in provincia Bisuntina, Lugdunensi s. seu
maxima Sequanorum Augusta, Rauracorum no-
bilis urbs, ad Rhenum sita, in quam translata fuit
Sedes Episcopalis ex Augusta Rauracorum, cujus
Episcopus Justinianus subscripsit Concilio Agrip-
pinensi, cujus Præsuli Valdrico, qui depositus fuit
in Concilio Lateran. sub Innocent. III. rescribit
Pontifex in præfenti, ut referunt Fratres Sarmata-
ni tom. 2. *Gallia christi. fol. 354.*
- (b) *Belicon.*] Belica, aliàs Belicium, vulgò *Belley*,
civitas est Galliæ in eadem provincia, cujus
Episcopus Vincentius subscripsit Concilio Pa-
risiensi 2. & hanc Sedem Episcopalem priùs
fuisse apud Neviduntum, seu civitatem Eque-
stem, nonnulli tradiderunt, ut referunt Caro-
lus à sancto Paulo in *Geograph. sacra, fol. 152.*
Ejus Ecclesiæ Præsuli Benedicto de Langes in
præfenti rescribit Pontifex. Alia de ipsa Ecclesiæ
congresserunt Fratres Sarmatani tom. 2. *Gallia
christi. fol. 364.*

D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars I.*

(c) *Lausanensis.*] Lausana urbs est in eadem
provincia Bisuntina, ad ripam dextram & se-
ptentrionalem lacus Lemani sita, non longè à
Geneva, in provincia Maxima Sequanorum, in
quam translata fuit Episcopalis Cathedra ex
Aventico, vulgò *Avenche*; & postquam Lausana
ipsa Arverneisibus hæreticis occupata fuit,
translata fuit ipsa Sedes in Friburgum, ut refert
idem Carolus *ubi supra*, & alia de ipsa Ecclesia
adducunt Fratres Sarmatani tom. 2. *Gallia christi.
fol. 626.*

(d) *Ab ipsiis est electus.*] Quod Capitulum facere
poterat, & evenisse infra refertur, si mos hic
fuerat, ut Episcopatu jungeretur Præpositura,
vel si ad fuerat indulgentia specialis Pontificis,
aut si id necessitas, utilitasve Ecclesiæ, vel quæ
alia justa causa id exigebat, alioquin parendum
erat mandato Pontificis, ut scilicet in obtinenda
Præpositura potior esset Thefaurarius Ecclesiæ
Lausanensis.

(e) *Juri.*] De quo in cap. *cum in cunctis*, §. I.
ubi probavi, *de elect.*

(f) *Falsi suggestionem.*] Unde constat decretum
ex falsa causa interpositum nullius momenti
esse

esse, cap. si motu, de prabend. lib. 6. Clement. 1. de prabend. cap. 2. de confirm. iuris, l. nisi legibus, C. si contra jus, l. 36. tit. 16. part. 3. notavit Barbosa tom. 6. in select. ad hunc textum, & probavi latè in cap. super litteris, de rescript.

6. (g) Pluribus haberi facti quam iuris.] Consonat lex 3. §. 1. ff. de bonor. possess. & possessionem in facto consiliter probatur ex l. denique 19. ff. ex quibus causis maior. l. in bello 12. §. facti, ff. de captivis, l. 1. §. Scavola, ff. si is, qui testamento, l. stipulatio 38. §. hi qui sunt, l. 52. ff. de verb. oblig. Contrarium verò, immò possessionem plurimum iuris habere, constat ex l. possessio 49. ff. de acquir. possess. ibi: Plurimum ex iure possessio mutatur. Unde possessio ius rei dicitur in l. si ea 31. §. 1. ff. de act. empti: & ius possessionis in l. si finita 15. §. si quis metu 35. ff. de damno infecto, l. peregrin 44. ff. de acquir. possess. l. nemo id. C. eod. tit. l. non ideo 5. C. de liber. causa, l. si quis 7. C. ad leg. Jul. de vi publica. Sed utrumque verum est, nam possessio plurimum facti desiderat in apprehensione, & retentione; immò tota ejus substantia à facto pendet, ideoque causa facti dicitur in dicta l. denique 19. & factum vocatur in dicta l. in bello 12. §. facti. Sed quamvis tota

substantialiter in facto consistat, plurimum mutatur à juris dispositione, non quoad substantiam, sed quoad effectus: sequuntur enim iustam possessionem varii effectus, ut usucapio & fructuum acquisitio, actio publiciana, & alii quos enumerant Treutlerus volum. 2. select. disput. 21. thesi 5. per tot. Ant. Matthæus in collect. Pandect. disput. 45. ex num. 46. unde attentè substantià ipsius possessionis, ad quam parum interest iuste quis, an iniuste possideat, rectè dixit Innocentius in presentibus, possessionem plus facti, quam iuris continere; inspecto verò jure, quod ex ea resultat, plus juris quam facti continet, cap. dilecto 28. de verb. sign. prosequuntur latius Donellus lib. 5. comment. cap. 6. ubi Osvaldus luter. H. Faber in ration. ad dictam legem de nique 19. Pichardus in princip. insit. de interd. num. 77. Valentia lib. 1. illustratum, tract. 2. cap. 2. num. 41. & tract. 3. cap. 3. num. 5. Ramirez de Prado ad Martialis lib. 4. epigram. 8. Merenda lib. 2. controuv. cap. 19. num. 31. Mindanus de acquir. possess. cap. 13. Cujacius lib. 17. observ. cap. 24. D. Hieronymus de Oroz lib. 4. de apibus iuris, cap. 14. num. 7. D. Josephus de Retes in repetit. praelect. de acquir. possess. cap. 6. consert. 1.

CAPVT VII.

Idem Magistro Honorio Archid. (a) Richemundia.

Post electionem, & confirmationem ven. fr. n. Episcopi Elien. (b) vacante Archid. Richemundia, quem tenuerat, cum id ad ven. fr. n. Eboracen. (c) Archiepiscopi notitiam pervenisset, agentis tunc in partibus cismarinis, eum tibi propria liberalitate concessit, dans Capitulo suis litteris in mandatis, ut te in Archid. sicut mos est, recipere procurarent, cuius noluerunt mandato parere propter huiusmodi rationes, quia videlicet bonæ mem. C. PP. præd. nost. inter alia, quæ Decano, & Capitulo Eboracen. suo privilegio noscitur indulgisse, ordinationem quoque Canonicorum, seu personarum, sicut ab ipsa fundatione loci erat hæcenus observatum, liberam esse decrevit, ut videlicet idonea, & honesta persona, cui Archiepiscopus vacantem in Ecclesia Eboracen. præbendam, vel dignitatem duceret conferendam, secundum antiquam ipsius Ecclesiæ consuetudinem præsentaretur Capitulo, & Decano. Et infra: Et si quis contra consuetudinem ipsam antiquam, & approbatam, in Ecclesia ipsa esset per aliquem introductus, nec pro persona, nec pro Canonico haberetur. Quod si Episcopus vacantem in Ecclesia ipsa præbendam, vel personatum infra terminum Laterani. Concilii, secundum formam canonicam præscriptam, canonica admonitione præmissa, personæ idoneæ non conferret, liceret Decano, & Capitulo auctoritate Apostolicâ, nullius contradictionis, vel appellationis obst. illud iuxta ejusdem Concilii statuta conferre. Cum igitur in litteris Archiepiscopi directis Capitulo, Decani mentio nullatenus haberetur, per cuius manum debeas in Capitulo investiri, ejus mandato fuit merito contradicendum. Et infra: Ipsius igitur institutione propter præmissas rationes, & alias à Capitulo reprobata, ipsi ne juris sui dispendium sustinerent, intelligentes etiam Archidiaconatus ipsius donationem ad eos, tam auctoritate Laterani. Concilii, quam indulti sibi (d) privilegii devolutam, habito prudenter consilio, illum dil. fil. R. de sancto Eadmundo unanimiter contulerunt, investientes eundem de ipso, prout mos est, & solemniter installantes. Processu vero temporis præfatus Archiepiscopus ab Apost. Sed. rediens in Normandiam post resignationem & abjuracionem à te factam, & receptam ab ipso, eidem R. Archid. contulit antedictum. Petebat igitur ab impetitione penitus absolvi, & Archidiaconatum ipsum, tam ratione primæ, quam secundæ concessionis tibi rationabiliter assignatum per Sed. Ap. confirmari. Ad cuius objectiones ex ordine taliter respondebas, quod licet Decani mentio in litteris Archiepiscopi directis Capitulo expressè facta non fuerit, non tamen ob hoc exclusus videri poterat, vel debebat, sicut pars propo-

nebat

nebat adversa, immò continebatur in Capitulo, sicut pars continetur in toto, cujus Decanus pars est honorabilis, Archiepiscopus verò caput existit, nec in uno contingat corpore, sine monstruoso prodigio, duo capita inveniri. *Et infra:* Adjecisti præterea, quod si etiam ea fecisses, per adversarium tamen tuum tibi non poterat objici cum effectu, cui potius super ipso Archidiaconatu esse silentium imponendum, & approbata institutione tuâ tibi restitutio facienda, ex confessione partis adversæ in judicio facta, & sæpius repetita, ostendere nitebaris. Ipse namque Rogerius à nobis interrogatus in jure, ex quo tempore Archidiaconatus Richemundie sibi per Capitulum fuit assignatus, respondit, quod circa festum Ascensionis proximum triennium compleretur. Cum igitur ex data litterarum nostrarum constaret, tempore illo Archiepiscopi apud Sed. Ap. constitutum, & in eis per nos antiquum fuerit jus declaratum, ut tempus, quo ad Ap. Sed. accessit, & apud illam permansit, vel recessit ab ipsa, non esset infra tempus sex mensium computandum, liquidò constare dicebat, tempus illud Archiepiscopo minimè cucurrisse. Sed si etiam quadriennium effluxisset, sicut prioris responsi pœnitens, ultimò proposuit pars adversa, quod ex parte tuâ de jure non posse fieri dicebatur, cum & tunc arripuisset iter ad Sedem Apostolicam veniendi, licet illud non sit continuè prosecutus, impedimentis multiplicibus retardatus, interpretatio rescripti nostri ad tempus etiam hujusmodi pertinebat, cui præterea præscriptio nocere non poterat in exilio constituto. Factum autem Capituli eundem R. non poterat excusare, qui cum institutio facta per Archiepiscopum præcessisset, & quod superior ordinaverat, Capitulum tanquam inferius non poterat reprobare, cum etsi contra statum privilegii fuisset admittus, ipsi tamen, quia non fuerant executores privilegii constituti, nec poterant simul esse iudices, & actores, contra te præsertim absentem & non contumacem procedere non valebant. Si quid ergo per ipsos erat contra factum Archiepiscopi proponendum, hujusmodi quæstio ad tribunal erat superius deferenda, ut auctoritate finiretur ipsius, pendente perinde institutione tua facta per illum, ad quem tam jure communi, quam auctoritate privilegii antedicti, propter quod collatio personatum, & præbendarum Archiepiscopo reservatur, idem R. non debuit locum viventis arripere. Nos igitur auditis his, & aliis, quæ partes in præsentia proponere voluerunt, & plenius intellectis, quoniam constitit nobis Archidiaconatum prædictum tibi per Eboracens. Archiepiscopum primitus fuisse concessum, & quod institutione facta per ipsam secundum juris ordinem, minimè reprobata, Archidiaconatus non vecans nec potuit, nec debuit in alium ritè transferri: memorato R. quod contra justitiæ regulam in Archidiaconatum alterius provehi se consensit, super eo duximus silentium imponendum, sententialiter decernentes, ut institutio facta per Eboracens. Archiepiscopum de te sortiantur effectum: exinde verò si super (e) renuntiatione, vel abjuracione, vel aliquo præmissorum, quis quiddam velit, vel valeat, quod adversus te duxerit proponendum, ordine poterit judiciario experiri.

NOTÆ.

(a) *Richemundie.* Ita legitur in tertia collatione, sub hoc tit. cap. 4. ex qua textum hunc restituo. De Archidiaconatu Richemundie egi in cap. 3. de supplenda neglig. cap. consuet. 30. de testibus, ubi de præsentia etiam lite agitur: ejus calum retuli in dicto cap. 3. de suppl. neglig.

(b) *Vacante.* Juxta adducta in cap. cum sit cunctis, §. 1. de elect.

(c) *Eboracensis.* Gaufridus videlicet, de quo agitur supra in cap. 5.

(d) *Indulti sibi privilegii.* Nec inde per similem impetrationem privilegii, juris proprii inducitur renuntiatio, sed potius unum jus alterum confirmat, ac juvat; sed electivum manet, aut etiam simultaneum, cap. auditis, de prescripti. cap. cum persone, §. quod si tales, de privil. lib. 6. cap. cum dilectus, de consuet. optimus textus in l. forma, §. final. ff. de censibus; ibi: Si quis veniam petierit, ut censum sibi emendare permittatur, deinde post hoc impetratum cognoverit, se non debuisse

hoc petere, quia res emendationem non desiderabat, nullum ei prejudicium ex eo quod petiit, ut censum emendaret, fore, sæpius rescriptum est. Pluribus relatis docet Molina de primog. lib. 2. cap. 10. ubi num. 75. ait: Quoties concurrunt quoad aliquid jus commune & privilegium, non confunduntur, sed potest quis quoad id uti jure communi, & etiam privilegio: quia nemo prohibetur plura jura, & titulos cumulare, tam ad sui juris confirmationem, quam ad majorem cautelam, l. 4. ff. ad leg. Falcid. cap. sacrorum 12. quest. 2. late illustrat Solorzano tom. 1. lib. 3. de jure Indiar. cap. 1. ubi exponit textum in cap. veniens, de prescripti.

(e) *Super renuntiatione.* Sed quomodo exceptio renuntiationis congruo tempore opposita non impedit possessionis acceptionem? contra textum in cap. accepta, de restit. spol. Agnovit difficultatem Glossa in presenti, varias adducens solutiones; quas sigillatim refert Navarrus in dicto cap. accepta, opposit. 3. ex quibus duplex verior communiter judicatur. Prima, idè videlicet excipientem de renuntiatione, non fuisse auditum

ditum in præfenti specie, quia ejus exceptio relevans non erat: nam etsi probarer, quod aliter renunciasset, vel abjurasset, propterea non obtineret in lite, ex quo sua electio vires non habebat; siquidem inter litigantes alterius partis defectus nullum jus tribuit alteri de jure suo non docenti, argumento capitis *olim 25. in fine, de rescript. cap. cum super, de caus. posses.* quorum jurium regula singularis est ad interpretationem textus in *cap. litteris, de restitu. spol. cap. unic. de eo qui mittitur in posses.* Secunda interpretatio Glossæ, quam sequuntur Innocentius hic, & Navarrus ubi supra, n. 7. docet in d. c. acce-

pta, agi de exceptione renunciationis verè, & absque dolo opposita; at verò in præfenti agitur de renunciatione calumniosa, & malitiosa, causâ tantùm differendi possessionis adeptionem obiecta: præsumptio autem improbæ oppositionis deducitur ex variis conjecturis. Prima, quia allegabatur renunciatio, quæ in dubio non præsumitur, c. *super, de renunc.* Secunda, quia opponeretur ab eo, qui habebat titulum posterio-rem, & invalidum, ideoque intrusus credebatur. Tertia, quia opponeretur agenti interdictione adipiscendæ possessionis, & quod talis renunciatio facta fuerat lite pendente.

CAPVT VII.

Idem *Claramonti Canonico (a) Terdon.*

CUM pro quæstione Terdonen. præbendæ, quæ vertebatur inter te ex una parte, & vener. f. n. Episcopum, & dil. filios Canonicos Terdonen. ex alia, tu, & procuratores partis alterius in nostra essetis præfentia constituti, dil. f. Hug. tit. sancti Martini Presbyterum Cardinalem concessimus auditorem, coram quo pro te fuit taliter allegatum, quod cum bonæ memoriæ O. Terdonen. Episcopus patruus tuus ab Ap. Sede reversus Terdon. Canonicos attentius rogavisset, ut te reciperent in fratrem, & Canonicum, ipsi ejus precibus minimè annuentes, te hilariter receperunt, nulla primæ, vel secundæ habitâ mentione, qui ab illo tempore usque nunc locum in Choro, & in Capitulo, sicut alii Canonici habuisti. Lectiones legisti in Ecclesia, Responsorique cantasti, ac per prædictum Episcopum tibi fuerant (b) domus in ipsâ canonica assignatæ, quas tu possedisti, ac possides in quiete. Et cum in eadem Ecclesia Terdon. ex illis Canonicis, qui præbendam in ea non possident, tu primò institutus fueris, & receptus, & nunc vacet (c) beneficium in eadem, humiliter postulabas à nobis, ut Terdon. Canonicis dare dignaremur districtiùs in mandatis, quod vacans beneficium tibi, omni dilatione postpositâ, assignarent, & facerent pacifica possessione gaudere. Procuratores verò partis alterius è contrario respondebant, quod cum in Terdon. Ecclesia certus sit numerus Canonicorum institutus, & scriptis Romanorum Pontificum confirmatus, ac canonicam constitutionem ipsam observare teneantur præfatio juramento: nos eis nostris litteris dedimus in mandatis, ut dil. fil. B. Subdiaconum & Cappellanum nostrum in Canonicum reciperent, & in fratrem, ac ei præbendam, sicut uni ex aliis Canonicis assignarent. Verùm, quia statutus numerus Canonicorum tunc in eadem Ecclesia erat plenus, mandatum nostrum non poterant executioni mandare. Post non modicum verò temporis prædictus O. quondam Episcopus, minis, ac terroribus institit apud Canonicos Terdon. ut te reciperent in Canonicum ad præbendam proximè vacaturam, eis constanter promittens, quod eos tam à petitione civium Terdon. quàm executione mandati Apostolici, quod ipsi pro ejusdem Subdiaconi nostri receptione receperant, liberaret, ac sic eos circumveniens fraudulenter te recipi fecit ad præbendam proximè vacaturam. Nos igitur ex iis, quæ fuerunt hinc inde proposita, certiores effecti per Cardinalem prædictum, concessionem præfatio Subdiacono nostro à prædictis Canonicis factam de præbenda prædicta, de fratrum nostrorum consilio ratam habentes, eam ei auctoritate Ap. duximus confirmandam. Verùm cum tam assertione tua, quàm confessione constet partis alterius, te in fratrem, & Canonicum Terdon. Ecclesiæ fuisse receptum, licet receptionem tuam factam contra (d) Lateranen. Concilium pars adversa proponat: quia tamen probatum non extitit, parte alterius penitus hoc negante, nec ipsi Canonici videbantur tibi opponere posse de jure, qui se (e) fateantur te contra statuta præfati Concilii recepisse: sententiando decernimus, ut tibi quancitò facultas obtulerit, præbendale beneficium in Terdon. Ecclesia conferatur. Cum ex quo receptus es in Canonicum, non debeas (f) carere præbenda.

NOTÆ.

NOTÆ.

(a) *Terdon.*] Ita legitur in tertia collectione, *sub hoc titul. cap. 5.* in sexta autem legitur *Trident.* sed malè, cum ex textu integra, quam restituo ex dicta collectione, constat agi in præfenti de Ecclesia Terdonensi, de qua nonnulla notavi in *cap. 2. de feris.*

(b) *Domus.*] Proprias videlicet Canoniorum, ut notavi in *cap. dilectus, de præb.*

(c) *Beneficium.*] Id est, præbenda, quæ ita ap-

pellatur, ut probavi in *cap. 1. de præbend.* (d) *Contra Lateran.* Sed non rectè, quia recipiens aliquem in Canonicum, & in fratrem, etiamsi eo facto illi debeat præbenda proximè vacatura, non idèd facit contra Concilium Lateran. ut probavi in *cap. 2. hoc tit.*

(e) *Seferatur.*] Quando allegans propriam turpitudinem audiatur, latè disputat Garanna in *ca. 3. de donat.* ubi exponit præsentem textum.

(f) *Cavere præbenda.*] *Cap. relatum 9. de præbend.* ubi textum hunc exposui, & in *cap. 1. hoc titulo.*

CAPVT IX.

Idem Episcopo, & Magistro H. Canonico, (a) Hildesemensi.

Letteras vestras accepimus, per quas nobis significare curastis, quod cum pro dilectissimo Daniele clerico vobis scriberemus, ut eum de præbenda sancti Willebaldi Breman. quam dicebat ad donationem nostram fuisse juxta Lateran. statuta Concilii devolutam, curaretis auctoritate Apostolicâ investire, si Canonici, quibus super hoc scribebamus, id exequi non curarent: Herberto Præposito, & quibusdam Canonici ejusdem Ecclesiæ, cum ipso Daniele, & Magistro B. Canonico ipsius Ecclesiæ in vestra propter hoc præsentia constitutis, sic fuit de facto propositum coram vobis, quod idem Herbertus Præpositus, quondam ejusdem Ecclesiæ simplex Canonicus, de ipsa Ecclesia in majoris Ecclesiæ Præposito Canonicè est electus, & postmodum unius anni, vel anni & dimidii spatio evoluti, in ipsa Ecclesia Sancti Willebaldi in Præpositum est assumptus, priorem præbendam nihilominus detinens, quam in ipsa Ecclesia tunc habebat: & super hoc partes consentiebant ad invicem, hoc ita fuisse dicentes. Fuit etiam ab una parte propositum, quod ipse Præpositus præter præbendam illam, aliam præbendam habebat Præposituræ annexam, quam idem Præpositus, & fautores ipsius inficiari sunt esse præbendam. Præterea fuit allegatum de jure, quod ex quo idem Præpositus de minori Ecclesia vocatus fuerat ad majorem, prima præbenda inceperat de jure vacare, juxta (b) canonum instituta. Deinde fuit ex parte clerici allegatum, primam fuisse ordinationem ejusdem Ecclesiæ, ut in ea essent XII. personæ, Præpositus scilicet cum XII. fratribus, quæ nullatenus servaretur, nisi diceretur illa præbenda vacare. Sed Præpositus allegabat è contra, quod erat ferè ex consuetudine generali, quod unus in eadem Ecclesia plures præbendas haberet: adjectum est, præbendam illam ratione alia non vacare, quia cum Archiepiscopus (c) Breman. Præpositum ipsum de Præpositura in pleno Synodo investiret, tam Præposituram, quam præbendam eidem de Canonicorum confirmavit assensu, eos, qui super hoc inquietarent eundem, vinculo excommunicationis astringens. Unde objiciebatur clerico memorato, quod propter hoc excommunicationis sententiam incurrisset, sed ipse talem confirmationem intervenisse negabat, quæ si etiam intervenit, assererat eam non tenere de (d) jure, quoniam nemini res illa rationabiliter poterat confirmari, quæ de jure obtineri non potest: dicebat enim, se propter hoc excommunicationis sententiâ non fuisse ligatum, cum super his experiretur auctoritate majoris. Unde cum vobis dubium videretur, utrum cum aliquis de una præbenda eligatur ad aliam, statim prior vacare incipiat, aut per sententiam debeat adjudicari eidem; an propter confirmationem hujusmodi, quæ superius est expressa, præbenda illa dici debeat non vacare, nos consulere voluistis, priusquam velletis super hoc aliquid diffinire. Cum igitur si est ita, præbenda illa, etsi non de facto, de jure tamen vacare noscatur, disc. v. per A. s. m. quat. jamdictum Præpositum, ut præbendam illam sine difficultate resignet, monitione præmissa, per censuras ecclesiasticas appellatione remota cogatis, quam cum de facto vacaverit, clerico memorato, auctoritate nostra suffulti, sublato appellationis obstaculo conferre curetis, cum in corporalem possessionem inducentes ipsius, & defendentes inductum; eos autem, qui se temerè duxerint opponendos, per distractionem ecclesiasticam appellatione remota compescatis.

NOTÆ.

NOTÆ.

1. (a) **H**ildesemensi.] Ita legitur in tertia collectione, sub hoc titulo, cap. 6. de Hildesemensi Ecclesia nonnulla adduxi in cap. 3. de transl. Episcop.

(b) Canonum instituta.] Congesta in cap. de multa, 28. de prabend.

(c) Bremen.] De qua Ecclesia egi in cap. 4. de sacr. non iter.

(d) De jure.] An per affectionem unius præbendæ vacet alia ipso jure, exposui in cap. de multa, 28. de prabend. ex quo commentario præsens petendum est, ubi etiam in ejus notis exposui, quando inferiores Prælati possint in pluralitate beneficiorum dispensare.

CAPVT X.

Idem Episcopo, & Archipresbytero (a) Papiensi.

EX parte (b) Asten, Ecclesiæ nostris auribus fuit intimatum, quod cum quædam præbendæ in ipsa per quatuor annos, & amplius vacavissent, ven. f. n. Asten, Episcopus Canonicos ipsos monuit diligenter, ut Ecclesiam ordinarent. Quibus non admittentibus monitionem ipsius, (c) quosdam in Ecclesia instituit, credens hoc sibi ex Concilio Lateran. licere; instituti autem sentientes non esse firmam institutionem hujusmodi, ad ven. f. n. Mediol. Archiepiscopum recurrerunt, qui eosdem in Canonicos Asten, Ecclesiæ ordinavit, & in corporalem præbendarum possessionem induxit, Capitulo ejusdem Ecclesiæ præbente assensum, tribus tantum exceptis, quibus contra institutionem illam proponere in præsentia nostra volentibus, & Ecclesiam ipsam defendere paratis, dil. fil. n. G. sancti Vitalis Presbyterum Cardinalem dedimus auditorem: in cujus præsentia tres illi dicebant, electionem debere cassari, quia nec Episcopus, nec Archiepiscopus supradictus de concessione Later. Concilii tunc in ordinatione illa potuerant præfatam Ecclesiam ordinare, cum uterque (d) circa tempus eis indultum à canone, in ordinatione illa negligens fuerit, & remissus. Pars verò altera dicebat è contra, quod licet institutio Episcopi non valeret, Archiepiscopi tamen ordinatio de jure valebat, quia tempus indultum à canone, nisi à tempore, quo illi declaratum fuerat, non currebat: ad quod probandum multas induxit rationes: his autem utrimque propositis, tandem utraque pars concorditer est confessã, quod in prædicta Ecclesia non erant distinctæ præbendæ, nec Canoniceorum numerus erat certus. Nos igitur his, & aliis, quæ fuerant utrimque proposita, diligenter auditis, intelleximus evidenter, statuta Lateran. Concil. de beneficiis ultra sex menses vacantibus locum in hoc articulo (e) nullatenus habuisse, cum & forsitan Asten, Ecclesia Canoniceorum pareretur defectum: nullæ tamen in ea præbendæ vacabant, cum in illa nec sint distinctæ præbendæ, nec canonicorum numerus distinctus. Unde institutio per Episcopum, vel per Archiepiscopum occasione facta Concilii memorati, carere debet robore firmitatis. Quia verò totum Capitulum, tribus tamen exceptis, prædictorum receptionem approbat, & affectat, nec ab illis tribus aliquid rationale contra ipsos objectum est, & ostensum: disc. v. per A. f. m. quat. inquisitã diligentius veritate, si Asten, Ecclesiæ suppetunt (f) facultates, secundum consuetudinem hæcenus observatam, prædictos clericos sublato cujusc. contrad. & ap. obstac. pro Canonicis faciatis haberi.

NOTÆ.

1. (a) **P**apiensi.] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 7. De Papiensi Ecclesia nonnulla notavi in cap. cum inter, de elect. Rodobaldo ejus Ecclesiæ Præsuli, qui interfuit Concilio Lateran. sub Innocentio III. celebrato, missa est præsens decisio.

2. (b) **Astensis.**] Asta, vulgò Asti, est civitas Italiæ, habens Ecclesiam Cathedralē jam à primis Ecclesiæ sæculis; siquidem Majorianus ejus Prælati subscripsit Concilio Romano sub Hilario celebrato, ut refert Carolus à sancto Paulo in geograph. sacr. fol. 62.

3. (c) **Quosdam.**] Quia licet una tantum esset præbendæ, cum non esset numerus certus Canonicorum, plures eligi poterant, ut probat Lotharius lib. 1. de re benef. cap. 14. num. 13.

(d) **Circa tempus.**] Quodnam illud fuisset, exposui in cap. licet, de supplend. neglig.

(e) **Nullatenus habuisse.**] In pluribus Ecclesiis Cathedralibus non sunt distinctæ præbendæ, nec reperitur certus Canonicorum numerus, ut probavi in cap. cum accessissent, de constit. in quibus si aliquis decedat, non vacat præbendæ, sed jus illud extinguitur & finitur, quod per erectionem novi Canonici suscitatur, ut probat Lotharius lib. 1. de re benef. cap. 14. num. 16. unde cum eo casu non detur vacatio, non potest dari negligentiam conferente.

(f) **Facultates.**] Juxta tradita in cap. 1. de institut.

CAPVT XI.

Idem Epifcopo, & Capitulo (a) Laudon.

Conſtitutus in præſentia noſtra dilectus filius H. Subdiaconus noſter, Eccleſiæ veſtræ Canonicus, nobis humiliter intimavit, quod tu frater Epifcopo poteſtatem dedidiſti (b) ſacerdotalem conferendi præbendam, quæ primò eſſet in veſtra Eccleſia vacatura: & bonæ memoriæ (c) V. Archiepiſcopus Rhemen. tunc Ap. Sedis Legatus, vobis, filii Capituli, auctoritate noſtra diſtinctè præcepit, ſicut per litteras ſuas ad nos directas apparet, quæ coram nobis lectæ fuerunt: ut, cum ſacerdotalis præbenda in Eccleſia veſtra vacaret, perſonam illam, cui præfatus Subdiaconus vellet eam conferre, reciperetis ad eam ſine interpoſitione alterius perſonæ, & eandem perſonam curaretis de illa ſine difficultate qualibet inveſtire. Aſſeruit etiam idem Subdiaconus, quod cum eſſet ad Sedem Apoſtolicam acceſſurus, ipſe præcautus appellavit, ne tu, frater Epifcopo, ſi fortè interim aliquem ſacerdotalem contingerit vacare præbendam, eam ulli conferres, nec vos, filii Capituli, reciperetis aliquem præſentatum ad illam, niſi quem duxerit præfatus Subdiaconus præſentandum. Quocirca diſc. v. per A. f. m. quat. perſonam illam, cui memoratus Subdiaconus ſacerdotalem præbendam, cum contingerit illam vacare, duxerit conferendam, canonicè ſine contradicitione qualibet admittatis, tibi frater Epifcopo firmiſſimè inhibentes, ne interim aliquam ſacerdotalem præbendam alicui contra formam conſeſſionis tuæ (d) conferre præſumas, alioquin noveritis nos dil. fil. Cancellario, & Helim. & A. Canonicis Pariſien. in mandatis dediſſe, ut vos ad hoc per cenſuram eccleſiaſticam ap. rem. compellant, in irritum reducentes, ſi quid poſt ap. à præfato Subdiacono ad nos legitime interpoſitam contra conſeſſionem ſibi factam de ſacerdotali præbenda noverint attentatum. Quia verò conſeſſiones huiusmodi, ſi trahantur ad conſequentiam, fieri poſſent in fraudem canonicæ ſanctiſſionis, per quam prohibentur eccleſiaſtica beneficia concedi, ſive promitti antequam vacent, nolimus, quod huius occasione mandati, quod gratiam continet perſonalem, fraudem adhibere volentibus licentia concedatur.

NOTÆ.

(a) *Laudon.* Ita habetur in tertia collectione, ſub hoc tit. cap. 8. De Laudonſi, ſeu Laudonenſi Eccleſia nonnulla notavit in 3. de except.

(b) *Sacerdotalem.* Quæ conferri non poteſt alii, quàm ſacerdoti, cap. cui de non ſacerdotali, de præbend. in 6. ut in Eccleſia Laudonenſi Veromanduorum obſervari refert Chopinus de ſacr. ap. lib. 3. tit. 3. num. 11. quibusdam enim præbendis annexum eſt ſacerdotium, cap. dilecto, de teſtibus, aliis diaconatus, aliis ſubdiaconatus. Innocentius III. lib. 1. epiſt. 275. aliis nullus ordo annexus eſt, cap. 27. de præbend. in 6. Illi cogendi ſunt ad ordines, hi verò minime, cap. cum in curiis, §. inferiora, de elect. niſi Eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas exigat, cap. quæritis, de arate & quæſt. ubi probavi: notavit Citonius in c. 8. de conſtit. in 5. compil.

(c) *V.* Vido videlicet Abbas Cisterciensis, Cardinalis Epifcopus Præneltinus, de quo Chenu in ſerie præſulum Rhemen. num. 53.

(d) *Conferre præſumas.* Quod difficile valde eſt, ſiquidem ut conſtat ex cap. in cauſis, 30. de elect. factò compromiſſo in aliquos, ut eligant, non poteſt talis poteſtas illis conceſſa revocari, quando res non eſt integra; & ſic è contrario probatur, quod ſi res integra eſſet, rectè poſſit revocari talis facultas. Unde cum in ſpecie huius textus res integra eſſet, nec enim præbenda va-

caverat, nec H. ad collationem proceſſerat, cur impeditur Epifcopo contra formam conſeſſionis ſuæ ſacerdotalem præbendam conferre, & revocare commiſſionem factam? Hoſtienſis exiſtimavit, rationem eſſe deſumendam ex perſona Epifcopi, quia Epifcopo non debet irrita facere, quæ proceſſerunt de labiis ſuis. Innoc. quem ſequuntur ferè omnes, exiſtimavit, differentiam vertari inter caſum, in quo commiſſio fit in favorem ipſius cui committitur, & inter caſum, in quo commiſſio fit magis in favorem Eccleſiæ; ut primo caſu revocari non poſſit, quo caſu exiſtimat procedere textum hunc. ſecundo verò exaudiendum eſſe textum in d. c. in cauſis. Verùm diſtinctionem hanc merito reprehendit Antonius hic, cujus interpretatio magis placet; aſſerit enim ideo Epifcopum in hoc caſu non poſſe cui vellet præbendam conferre, quia per confirmationem Archiepiſcopi Rhemenſis, & Legati Sed. A. affecta fuerat, ut jam validè conferri non poſſit, quemadmodum nec utiliter Epifcopo eam conferret, ſi Legatus collationem certi beneficii ſibi referre vellet.

COMMENTARIUM.

Quamvis conceſſa alicui poteſtas conferendi præbendam ſacerdotalem proxime vacaturam captandæ mortis alienæ occaſionem facile ferum non trahat, namque ille cui dicta poteſtas

stas conceditur, vacaturi beneficii emolumentum habiturus non est, sed ille qui provetus fuerit de tali beneficio; nihilominus, quia via aperiri posset fraudandi Concil. Lateranen. utpote quia, si forte Episcopus voluntatem habuerit conferendi alicui beneficium sacerdotale, posset amicum eligere illius, cui conferre velit, ipsique potestatem conferendi beneficium sacerdotale primo vacaturum committere; unde amicus, cui beneficium Episcopus per amicum conferre intendit, mortem possidentis illud beneficium captabit, ut ipsi per amicum beneficium conferretur, atque ita Lateranense Concilium illuderetur; talis potestas conferendi beneficium, alicui ab Episcopo concessa improbat; quam decidendi rationem presentis textus agnoverunt omnes repetentes hic, & satis innuit Innocentius in illis verbis: *Quia vero concessiones tales, si ad consequentiam traherentur, fieri possent in fraudem canonice sanctionis, per quam prohibentur ecclesiastica beneficia concedi, seu promitti antequam vacent, nolumus quod huiusmodi occasione mandati, quod gratiam continet personalem, fraudem adhibere volentibus licentia concedatur.*

4. Verum si prædicta ratio juris principii consona est; quomodo Innocentius III. in præsentis collationem præbendæ Henrico factam, ut validam admittit, & defendit? Quæ difficultas totis valde Interpretum ingenia, Antonius, Innocentius, Hostiensis, Immola, & Panormitanus existimant, ex gratia Pontificis commissionem conferendi præbendam vacaturam, & per consequens ipsius collationem sustineri, non quia Episcopus, aut Rhemensis Præsul, S. A. Legatus ipsam facere possint, cum illi sint inferiores Concil. Lateran. & per consequens non possint in eo dispensare, *ex c. cum inferior, de maior. & obed. pro qua sententia expendit Hostiensis textum in cap. pro illorum 22. §. final. de præbend. in illis verbis, auctoritate nostra; sed non rectè, quia si ea rectè perpendantur, non ad Pontificem ipsam, sed ad ejus Legatum referenda sunt. Verum hæc interpretatio merito aliis displicuit, qui affirmant in præsentis casu commissionem conferendi præbendam proximè vacaturam sustineri, quia confirmata fuit per Legatum S. A. ut constat ex illis verbis: *Et Rhemensis Archiepiscopus, tunc Ap. Sedis Legatus, vobis, filii Caputuli, auctoritate nostra precepit, ut cum præbenda ipsa vacaret, illam cui vellet idem H. conferret.* Constat autem Legatum S. A. posse sibi reservare collationem beneficii vacaturi, *cap. cum dilectus, de jurepatron. cap. deliberatione, §. prohibemus, de offic. Legat. & ita docent, non ex commissione Episcopi, nec ex gratia Pontificis, sed stricto juris rigore attento, ex confirmatione Legati commissionem in præsentis sustineri casu. Sed hæc etiam interpretatio non placet; nam licet Legatus posset sibi reservare collationem beneficii vacaturi, non tamen potest eandem potestatem alii committere, immò nec delegare receptionem resignationis futuræ præbendæ, *d. cap. 4. §. prohibemus, de offic. Legat. in 6.* His ergo omnibus sententiis aliter textum hunc exponendum esse existimo, ita ut commissio conferendi præbendam vacaturam in præsentis specie sustineatur tantum ex facto ipsius Episcopi; supponimus enim in prædicto Concilio Lateran. tantum prohibitum**

esse, ne beneficia ecclesiastica promittantur antequam vacent, ut vitetur periculum captandæ mortis alienæ, quam prohibitionem Alexander III. ejusque successores ad varios casus protraxerunt, ut notavi *in cap. 3. hoc titulo; unde prædicta prohibitio abque speciali lege Pontificis ad præsentem casum trahi non poterat, utpote quia cum commissione facta alicui, ut conferat primum beneficium vacaturum, ipse ex beneficio, quod conferre debet, ullum emolumentum habiturus non sit, non creditur ipsum mortem alterius captaturum: ergo rectè potuit talis commissio dari ab Episcopo, quasi hic casus esset extra prohibitionem Concil. Lateran. Unde Innocentius III. rectè constituit, attentâ prohibitionem ipsius Concilii sustineri prædictam commissionem; sed quia ex tali delegatione facilè fraus fieret Concilio Lateran. ideo eadem constitutione prohibuit de cætero similes commissiones in fraudem Concilii fieri. Nec huic solutioni contradicit ipse Innocentius, dum in fine hujus textus affirmat, huiusmodi concessionem gratiam specialem continere: igitur quia stricto juris rigore talis commissio non sustinebatur. Nam dicendum est Pontificem afferenda huiusmodi commissionem gratiam personalem continere, non docere huiusmodi commissionem fieri non potuisse ante præsentem constitutionem, sed personalem gratiam eam appellare respectu futurarum; cum enim Innocent. intenderet in præsentis constitutione protrahere Concilii Lateranensis prohibitionem ad casum adhuc non expressum, dixit prædictam commissionem specialem gratiam esse, quia deinceps similes commissiones fieri non possunt: & hoc specialiter curavit Innocentius hac sua constitutione, quod antea cautum non erat.*

Ex qua Innocentii constitutione ita exposita lucem accipit Honorius III. ejus successor, *re-latus in cap. ult. hoc tit. ubi statuit, nullas esse promissiones factas à Joana Flandrensi Comitissa de beneficiis non vacantibus in Ecclesiis, in quibus ipsa jurepatronatus obtinebat, nec potuisse poni donationes eorum in manibus alienis; quæ ultima pars ita communiter ab omnibus accipitur, ut ideo improbetur huiusmodi donationes, hoc est commissiones ad præstandum, quasi personis particularibus factæ non valeant: & ideo cum Comitissa talibus personis dictas donationes fecisset, merito nullius momenti à Pontifice judicantur: docuerunt Innocentius, Abbas, & Immola in dicto cap. ultimo, Covarr. lib. 3. var. cap. 20. sub. num. 6. Garcia de benefic. p. 5. cap. 8. numer. 113. & pari. 10. cap. 1. num. 9. Verum quia Honorius non exprimit, in quibus manibus Comitissa donationes potuerit, existimo divinare Interpretes, dum affirmant, fuisse manus privatorum; & si fuissent, quid impedit privatorum manibus huiusmodi donationes fieri, ipsi non expriment. Unde ex adducta interpretatione præsentis textus credo Honorium lucem accipere; cum enim Honorius successor esset Innocentii, & per consequens adeptus fuisset præsentem constitutionem; ideo sicut Innocentius in præsentis non valere statuit commissiones factas de conferendis beneficiis vacaturis; ita ipse donationes factas ad præsentandum in beneficiis nondum vacantibus, merito impro-*

Sed

6. Sed antequam hinc abeamus exponendus est textus in cap. ex frequentibus 3. de instit. ubi Alexander III. affirmat, pravam esse consuetudinem quam clerici ecclesiastica beneficia sine consensu Episcopi diœcesis, vel Officialium suorum (qui hoc de jure possunt) recipiunt. Quibus verbis supponit Alexander, posse Episcopum jure committere vicariis suis, ut conferant beneficia vacatura, ipsosque officiales posse jure hujusmodi beneficia conferre; ergo non rectè Innocentius in præsentis affirmat committi non posse collationem beneficiorum non dum vacantium. Nonnulli existimant pro hujus textus expositione differentiam magnam versari inter Vicariam Episcopi, & alium privatum clericum, ita ut illi commissio fieri possit, isti minime; ita Rebuffus in praxi, tit. de forma Vicariatus, num. 8. Covarr. lib. 3. variar. cap. 20. num. 6. Alii existimant differentiam esse inter commissionem generalem conferendi omnia beneficia, & commissionem conferendi aliqua. Primo casu affirmant commissionem factam officiali Episcopi valere; secundo verò nequaquam; ita Garcia de beneficiis, p. 5. cap. 8. numer. 113. Sed his distinctionibus omisis dicendum est, ideo ab Innocentio in præsentis improbari commissionem datam personæ particulari ad conferendum beneficium vacaturum, quia præsumitur talis delegatio facta in fraudem Concilii Lateranen. quæ præsumptio cum non detur eo casu, quo Episcopus Vicario proprio, simul cum jurisdictione committit collationem beneficiorum, ideo talis commissio admittitur, cap. ult. de offic. vicarii in 6. quia non creditur in fraudem Concilii Lateranen. factam fuisse.

7. Etiam ex supra traditis venit exponendus textus in cap. deliberatione 4. §. prohibemus, de officio Legati in 6. ubi Clemens IV. prohibet ne Legatus S. A. in genere, aut in specie cuicumque concedat, ut ab his, qui infra provinciam suæ legationis voluerint beneficia liberè in ejus manibus resignare, illa valeat idoneis conferre personis, illâ ratione adjectâ, quia per hoc aperiri posset via contra Lateran. Concilium, ad beneficia vacatura: ubi illud difficile est, quid novi constituisset Clemens IV. illis verbis, prohibemus insuper; quæ jus novum inducunt, ex his quæ notavi in cap. decernimus, de judiciis. Cum ergo in præsentis ab Innocentio prohibita esset commissio conferendi beneficia vacatura, difficile est quid de novo statuat Clemens in dicto §. prohibemus. Aliqui existimant, attentâ præsentis decisione, non esse comprehensum Legatum prædictâ prohibitione; immò potius docent in præsentis specie commissionem factam ab Episcopo sustineri propter confirmationem Legati, quæ sequuta fuit. Sed hac interpretatione, quam supra rejeci, ommissâ, dicendum existimo, novam Clementis

constitutionem non eo respicere, ut auferat potestatem Legatis committendi collationem beneficiorum nondum vacantium; hoc enim jam præsentis constitutione prohibitum erat; sed nova illius textus prohibitio est, ut constitutionem Concilii Lateran. quæ tantum loquebatur in casu mortis, trahatur ad casum in quo beneficia liberè resignantur, quia & hujusmodi commissione fraudari potest Concilii Lateran. Unde quemadmodum Innocentius in præsentis prohibitionem ipsius Concilii protraxit ad casum, in quo beneficiorum collatio committitur; ita etiam Clemens IV. præsentem Innocentii constitutionem protraxit ad casum in quo beneficia vacant per liberam resignationem. Sed adhuc difficile est, quomodo commissâ per Legatum facultate conferendi beneficia, quæ per liberam resignationem vacaverint, aperiatur via contra Concilium Lateran. siquidem talis commissio de beneficiis vacaturis, non per mortem, sed per resignationem erat; quomodo enim fieri potest, ut eo casu caperetur mors aliena, cum beneficium, cujus collatio committitur, non expectetur per mortem, sed per liberam resignationem? Huic difficultati succumbentes antiquiores affirmant, rationem illius textus erroneam esse, & non rectè per compilatores adjectam fuisse; quod & ab ipsis compilatoribus didicisse testatur Geminianus ibi, numero 6. Sed ipse, & Francus ibi, num. 22. contendunt veram rationem illius constitutionis in eo consistere, ne Legati hujusmodi commissionibus derogarent jurisdictioni ordinariæ: sed cum per hanc derogationem non fiat fraus Concilii Lateran. aliena est prædicta ratio ab ea decisione. His ergo sententiis omisis verius dicendum est, in Concilio Lateranensis prohibitionem duo profors diversâ consideranda esse, prohibitionem videlicet ipsam generalem, ne videlicet beneficia conferantur, seu promittantur antequam vacent; & ipsius prohibitionis rationem, ne videlicet detur occasio captandæ mortis alienæ. Prohibitio generalis est comprehendens quemcunque vacationis modum, ut constat ex cap. 2. cap. relatum, capite accedens, hoc tit. Ratio autem specialis est vacationis, videlicet per mortem, quam ut casui frequentiori consonam Patres Concilii Lateranen. assignarunt. Constitutio ergo Clementis protraxit Concilii Lateranen. prohibitionem ad casum, in quo committeretur per Legatum collatio beneficiorum vacantium per resignationem; quo casu licet per talem commissionem fraus non fieret rationi à Concilio adjectæ, fiebat tamen ejus prohibitioni: unde rectè ait Clemens IV. eo casu aperiri viam ad Illusionem Concilii Lateranensis: præsentis Moez in dicto §. prohibemus, num. 27.

CAPVT XII.

Idem (a) Gerantin. Capitulo.

Dilectus filius magister Vv. canonicus vester olim Apostolatui nostro suggestit, quod bonæ memoriæ Episcopo vestro viam universæ carnis ingresso, maior, & sanior pars vestri convenerat in eundem, & ipsum eligere in Episcopum

D. D. Gonzal, in Decretal, Tom. III. Pars I.

T

propo-

proponebat: sed impediente viro nobili Comite Cutronæ, non fuit electio celebrata; postmodum autem idem Comes de ipso Episcopatu Madium capellanum suum investiens, vobis injunxit, ut vel à terra recederetis ipsius, vel eligeretur in eadem M. in Pastorem: quod cum ven. f. n. Archiepiscopus sanctæ (b) Severinæ, hinc electus audisset, prædictum Vv. ad suam præsentiam accersivit, & asserens, quod propter negligentiam vestram ad ipsum erat eligendi auctoritas devoluta, ipsum induxit, ut electioni de se faciendæ præberet assensum: qui suis monitis acquiescens electus extitit ab eodem, suffraganeorum interveniente conniventia. *Et infra*: Nos igitur attendentes, quod canon Lateranen. Concilii contra negligentes editus, ad Archiepiscopatus, vel (c) Episcopatus non solet extendi, sed ad personatus alios, & minora ecclesiastica beneficia coarctari, electionem ejusdem Vv. qui ab Archiepiscopo, & suffraganeis ejus fuit, ad quos electio non spectabat, electus, justitiâ cassavimus exigente,

NOTÆ.

1. (a) *Geruntin.*] Ita legitur in tertia collectione, *sub hoc titul. cap. 9.* sed legendum est *Geruntin.* Geruntia enim est civitas Calabria, suffraganea Archiepiscopi sanctæ Severinæ, ut notat Cujacius *in cap. 1. hoc tit.*
2. (b) *Sancta Severina.*] Siverena civitas nobilis

est Italiae, in situ Calabriae, quam vulgus Severinam appellat; ejus meminit Plinius *lib. 14.* & de ejus origine nonnulla adducit Gabriel Bartius *de antiquis. & situ Calabriae lib. 4. in Ital. Illustr. fol. 1145.*

(c) *Vel Episcopatus.*] Ut probavi in *cap. ne pro defectu, de electione, cap. dilectus, de supplend. neglig.*

CAPVT XIII.

Idem Priori (a) *Ossen.* & Subpriori sanctæ *Fredesunde.*

EX tenore vestrarum litterarum intelleximus evidenter, quod cum causam quæ inter I. clericum ex parte una, & Conventum de (b) Bello ex altera, super redditu x. (c) marcharum, vel xv. quas idem exigebat ab ipsis, eo videlicet, quia eidem, quamcitò se facultas offerret, interim se promiserant provisorios, nec promissionem suam curaverant adimplere, noscitur agitari, vobis duximus committendam, dictus clericus post litem contestatam chartam quandam monachorum ipsorum, continentem expressè, quod ei primam Ecclesiam ad donationem suam spectantem, valentem x. marchas, vel xv. assignare promiserant, exhibuit coram nobis: nihilominus per idoneos testes probavit, ipsos post promissionem hujusmodi, licet potuerint, nolle sibi, quamquam super hoc admoniti fuerunt, providere. Quare dictum Abbatem, & monachos ad assignandum sibi redditum x. marcharum ad minus cogi cum instantia postulabat. Ad hæc autem fuit ex adverso responsum, quod ratione promissionis, utpote factæ contra Lateranen. statuta Concilii, quæ probari per chartam exhibitam videbatur, eos non poterat convenire, præsertim cum non de aliqua Ecclesia, sed de promissione tantum in litteris vestris mentio haberetur. Cum igitur aliis ipsos posse conveniri asserentibus, aliis verò in contrarium sentientibus, super hoc fuisset hinc inde coram vobis diutius disputatum, vos quid juris sit in hoc articulo dubitantes, in negotio ipso ulterius procedere noluitis: donec super hoc reciperetis nostræ beneplacitum voluntatis, nobis humiliter supplicantes, ut quid sit in hac parte agendum, vos dignaremur per nostras litteras reddere certiores. Nos igitur attendentes, quod promissio prædicta non (d) tenet, utpote contra statuta præfati Concilii attentata, disc. v. per A. f. m. quat. memorato clerico super hoc silentium imponentes, ab impetitione ipsius dictos Abbatem, & monachos absolvatis.

NOTÆ.

1. (a) *Priori Ossen.*] Ita legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 10.* in sexta autem habetur, *Hestien.* sed legendum est; *Ossen.* In Oxoniensi enim diocesi Angliæ erant duo Prioratus,

ambo Canoniorum regularium Ordinis Divi Augustini: primus Otnei dictus; cujus meminit Pennotus *lib. 2. hist. canonic. regni. cap. 37. num. 12.* secundus nuncupatus Sanctæ Fridilvidæ, de quo agit idem Pennotus *dicto cap. 37. num. 12.*

Conventum

(b) *Conventum de Bello.*) Guillelmus Dux Normannorum tria magna monasteria diversis in locis construxit, eaque multis prædiis, variis que donariis ditavit; duo in Anglia, unum eò loci, quò cum Harald, Angliæ Rege dimicavit prope Hastigen, quod prælium refertur in gestis Guillelmi, Ducis in *histor. Norman. fol. 200.* pro expiatione animarum militum qui in eò bello occubuerant: quod Cænobium Divo Martino dicavit, appellavitque *Monasterium ad Bellum*, ut simul monumentum paratè tanto bello victoriæ in perpetuum foret, ut refert Polydorus Vergilius in *histor. Angliæ, fol. 158.*

(c) *Marcharum.*) De earum valore in Angliæ regi in *cap. 3. de pactis.*

(d) *Non tenet.*) Juxta adducta in *cap. 2. hoc titulo.*

CAPVT XIV.

Idem Abbati, & Conventui monasterii sancti Michaelis de (a) Gasto.

A Ccedens ad Sedem Apostolicam dil. fil. R. clericus, suâ nobis insinuatione monstravit, quod cum promiseritis vos provisuros eidem in ecclesiastico beneficio, cum possetis, sicut per litteras Decani Sueffion. & suorum conjudicum super hoc à Sede Ap. delegatorum, quibus tenor litterarum vestræ promissionis erat insertus, liquidò edocebat, vos id hæctenus efficere non curastis, allegantes coram iudicibus memoratis quod talis promissio vos nullatenus obligaret, cum videretur esse facta contra statuta Lateranen. Concilii, quod promissionem inhibet beneficii non vacantis. Nos autem considerantes, quod aliud est Prælatum promittere beneficii collationem, cum poterit, aliud cum vacabit, cum in multis casibus se facultas offerre possit, in quibus non esset collatio in expectatione vacaturi beneficii differenda, per Ap. vobis sc. mandamus, quatenus memorato R. competens ecclesiasticum beneficium assignetis, alioquin Abbati sancti Joannis, & Decano Sueffion. damus nostris litteris in mandatis, ut vos ad id per censuras ecclesiasticas appellatione remota compellant.

NOTÆ.

(a) *Gasto.*) In quarta collectione, sub hoc tit. *cap. 1.* ita legitur; in hac sexta collectione tantum legitur, *Idem*; sed tamen credo legendum esse, *sancti Michaelis de Caranto*; monasterium enim hoc est Ordinis Divi Benedicti ad mare situm, in Pictonibus, juxta flumen Carantonum, totusque ille tractus inundatus fuit; deinde recedente mari, apparuere terræ paulatim, & paludes desiccatae, quæ propter situm commoditatem, ac terræ ubertatem colli, ac frequentati cæperunt. In eo sacellum primò constructum est peregrinationibus, ac religione celebratum, quod postea in amplissimum, & locupletissimum monasterium Divo Michaeli dicatum evasit, ut refert Papirius

Masonius in *descriptione Gallia per flumina, fol. 683.*

(b) *Cum possetis.*) Olim enim promissio generalis beneficii vacaturi, cum poterit, aut cum vacaret, valebat, quia sæpe permittuntur in genere, quæ in specie non permittuntur, *cap. non estimemus 13. quest. 2. l. i. §. qui questionem, 21. ff. de questionibus*; & docetur in præfenti decretali, quæ correctæ est per Bonifacium VIII. *cap. detestanda, hoc tit. lib. 6.* ubi verba illa; *licet olim fuisse canonicæ constitutione decretum*, de hac decretali accipit Nicolaus Fabricius *de benef. tit. 8. cap. 1. numer. 65.* docent Valentis in *parat. ad hunc titulum, cap. 1.* Barbosa *de potest. Episcopi alleg. 126.* Commentarium hujus textus dedi in *cap. 1. hoc titulo.*

21

CAPVT XV.

Idem P. Subdiacono nostro, Præposito & Capitulo (a) Ebrudum.

POSTULASTIS per Sedem Apostolicam edoceri, ut cum ad vos simul, & Archiepiscopum vestrum donatio præbendarum Ecclesiæ vestræ pertineat, utrum præbendæ vacantis donatio penes Archiep. remaneat, si eam intra semestre tempus neglexeritis ordinare. Ad quod vobis breviter respondemus, quod si vos, & idem Archiepiscopus intra tempus præscriptum negligentis extitistis circa collationem

D. D. Genzal, in *Decretal. Tom. III, Pars I,*

T 2

vacan-

vacantium præbendarum, sicut nec ab illo ad nos, ita nec à vobis ad illum potestatem transit donatio earundem, sed secundum statuta Lateranen. Concilii, ad superiorem transit donatio earundem, nisi fortè Archiepiscopus, non ut Prælatus, sed ut Canonicus vobiscum habeat jus conferendi, & in hoc casu, cum dolosè forsitan impedierit, dolus ei suffragari non debet.

NOTÆ.

1. (a) **E** *Brudun.*] In hac sexta collectione tantum legitur, *idem*; in quarta autem, *sub hoc tit. cap. 2.* ita legitur; sed credo legendum esse Ebrodun. Ebrodunum enim, seu ut alii volunt, Ebrodunum, civitas est in Alpibus maritimis, sita ad Druentiam fluvium, earumque Metropolis civilis dicitur in notitia provinciarum Gallia: à principio Episcopum tantum habuit, ut con-

stat ex Concilio Regiensi *can. 2.* postea tamen Metropolitæ dignitatem obtinuit, ut constat ex Hilario *epist. 4. ad Leontium.* ibi: *Frater, & Coepiscopus noster ingenuus Ebrodunensis, Alpium maritimarum provincia Metropolitanus semper honore subnixus.* Referunt Carolus à sancto Paulo in *geograph. sacra, fol. 145.* Chenu in *chron. Gallia, fol. 508.* Commentarium huius textus dedi in *cap. dilecti, de supplend. negligentia.*

CAPVT IX.

Honorius III. *Episcopo, Præposito, & Cantori (a) Cameracensi.*

Cum dilecta in Christo filia, nobilis mulier (b) Joanna Comitissa Flandrensis, devicta quorundam precibus importunis fecerit promissiones illicitas de non vacantibus beneficiis Ecclesiarum, in quibus jus obtinet patronatus, & donationes eorum in (c) manibus posuerit alienis, sicut est nostris auribus intimatum: disc. v. m. quatenus irritum decernentes quidquid super hoc ab eadem inveneritis esse factum contra instituta canonica, auctoritate nostra inbibeat is eadem, ne similia de cætero attentare (d) præsumat.

NOTÆ.

1. (a) **C** *Ameracensi.*] Ita restituo epigraphen, & integram ex quinta compilatione, edita à Cironio, ubi *sub hoc tit. cap. 1.* reperitur textus hic, De Ecclesia Cameracensi nonnulla notavi in *cap. 19. de rescriptis.*
(b) *Joanna.*] Videlicet Constantinopolitana, Balduini Imperatoris Constantinopolitani filia, quæ patre suo peregrè mortuo, successit in Comitatu Flandriae, anno Christi 1206. cuius prior maritus fuit Ferdinandus filius Regis Portugaliae, quem bello captum Philippus Augustus per decennium detinuit in carcere: posterior fuit Thomas filius Ducis Sabaudia. Ad ipsam, ut Comitissam Flandriae spectabat jus præsentandi in beneficiis ecclesiasticis, ut constat ex *cap. dilecto, de rescriptis, cap. 1. de re iudic. in 3. collect.* referunt Boëtius Epon, *tom. 1. quest. heroic. tit. de Regalibus, Cujacius in cap.,*

hoc tit. & in dilecto, cap. dilecto. Altessera de Ducibus cap. 8.

(c) *In manibus posuerit alienis.*] Hæc verba expressi in *cap. consentus 11, hoc tit.* & an patronus possit constituere procuratorem ad præstandum assensum in beneficiis vacaturis, exponit Lotharius *lib. 2. de re benef. cap. 6. in princip.*

(d) *Præsumat.*] Ad eam enim jus canonicum abhorret promissiones beneficii non vacantis, ut necdum eas à patronis fieri permittat, licet ipsi possint postea variare, & ita nullum jus videatur præsentato quæsitum: & licet possint transferte jus patronatus in alios, *cap. ex litteris, de in re patron.* tamen non valent præsentationem in beneficiis vacaturis alii donare, ut docent congesti à Barbosa in præsentis, quibus addo Boëtium Epon *in repetit. ad hunc textum*, Mancinum *sacri juris controu. cap. 23.* ex ratione adducta in *cap. 2. hoc tit.* ex quo commentario præsens petendum est.